

# JOURNALISTI

12  
2018

Suomen Journalistiliiton  
ammattilehti  
94. vuosikerta 19.10.2018



## Ikuinen tuomio

Rikoksesta tuomittujen nimet pyyhkiytyvät rikosrekisteristä, mutta säilyvät mediassa. Onko se oikein?

10

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: VILLE TIETÄVÄINEN

○ Tuomas Karemo teki artikkelin kulttimuusikosta, joka kuoli ennen haastattelua. **26**

KUVA: EMILIA KANGASLUOMA



○ Algoritmi päättää yhä useammin, ilmestyykö näytöllesi politiikan uutisia vai ihmissuhdejuttuja.

**25**

○ Viestintäyrittäjä Heikki Hakala tapaa aateveljiään vapaamuurareiden kokouksissa. Naisia veljeskunta ei ota jäsenikseen.

**34**

KUVA: LAURA OJA



○ Kauneustoimittajat pelkäävät jäävänsä bloggaajien varjoon.

**20**

KUVA: JUSSI VIERIMAA



○ Pia Heikkilä, nyhetschef på Åbo Underrättelser är nöjd med den nya nyhetsbyrån SPT.

**22**



# Alv laskee, onko sillä vaikutusta?

MARIA PETTERSSON ● Twitter: @mariapetters0n ● maria.pettersson@journalistiliitto.fi

**T**ilattujen lehtien arvonlisäveroa nostettiin vuoden 2012 alusta nolasta yhdeksään prosenttiin. Tuolloinen valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja **Kimmo Sasi** (kok.) perusteli ratkaisua muun muassa sillä, että suomalainen lehdistö oli hänen mielestään ammattitaidoton ja poliitikkoja kohtaan ylimielinen. Kaunaisuudelta haaskahtava puhe ei ole erityisen hyvä lähtökohta tehdä veropolitiikkaa, erityisesti kun alv-korotus tuli keskelle lamaa ja toimialan murrosta.

Vuonna 2012 lehtitaloista katosi noin tuhat työpaikkaa. Mediatyhtiöt perustelivat irtisanomisia muun muassa arvonlisäveron nousulla.

Sasi on sittemmin tullut toisiin aatoksiin. Vuonna 2016 Sasi totesi Ylelle, että arvonlisäveron nosto oli moka.

”Se täytyy tunnustaa, että silloin tehtiin virhearvio. Oli merkkejä jo siitä, että digitalisaatio saattaa johtaa siihen, että

kilpailu media-alalla kiristyy ja lehtien lukijamäärät kääntyvät laskuun, joka tietysti vauhdittui siitä, että lehtien arvonlisävero nousi”, Sasi sanoi.

**”Ei voi olla niin, että tapahtui verolle mitä tahansa, työntekijöitä irtisanotaan.”**

Arvonlisävero on jälleen ajan-kohtainen, kun EU päätti tässä kuussa sallia sähköisten julkaisujen arvonlisäveron laskemisen, Suomessa 24 prosentista kymmeneen. Sasin puoluetoveri, valtiovarainministeri **Petteri Orpo** on useasti todennut, että kunhan lupa EU:sta heltiä, digituotteiden alv laskee.

”Jos suinkin mahdollista, niin pyrimme saamaan sen voimaan ensi vuoden alusta. Senkin aion selvittää, voisiko laki tulla voimaan kesken vuoden”, Orpo sanoi kesällä *Uudelle Suomelle*.

Viestintäministeri **Anne Berner** (kesk.) puolestaan totesi jo vuonna 2015 *Savon Sanomien* haastattelussa, että digiveroa pitää saada alemmaksi.

Lokakuussa Orpo jarrutteli *Demokraatissa*.

”Toivottavasti saadaan käyttöön ensi vuoden aikana, mutta viimeistään 2020 alussa sen pitää olla voimassa”, hän sanoi.

Jarruttelu seis! Jos valtiovarainministeri, viestintäministeri ja ala ovat asiasta yksimielisiä, muutos ajettakoon läpi saman tien.

Entä mitä tekevät jotkut mediatyhtiöt, jotka aiemmin käyttivät alv-korotusta syynä irtisanoa työntekijöitä ja jotka kiihkeästi kannattavat digi-alvin laskua?

Aloittavat yt-neuvottelut heti, kun uutinen alv:n laskemisesta saapuu. Neuvottelut ovat meneillään tai juuri päättyneet muun muassa Alma Medialla, Sanomalla, Allerilla ja Otava-medialla. Malttia siellä. Ei voi olla niin, että tapahtui verolle mitä tahansa, työntekijöitä irtisanotaan.

## Nuoret naiset kirivät palkoissa miesten ohi

**A**lle kolmekymppiset naiset tienavat nyt enemmän kuin samanikäiset miehet. Tieto käy ilmi lokakuussa julkaistusta työmarkkinatutkimuksesta, jossa tarkasteltiin työsuhteisten Journalistiliiton jäsenten palkkoja ja työehtoja. Nuorten naisten kokonaisansio oli keskimäärin 3354 euroa, nuorten miesten 3032 euroa. Yli kolmekymppiset miehet ansaitsevat naisia enemmän, ja iän lisääntyessä palkkaerot kasvavat miesten hyväksi.

Naisten keskimääräiset kokonaisansiot ovat miesten ansioita suuremmat kahdessa koulutusryhmässä: journalistisen alan tutkinnon suorittaneissa ja ylioppilaissa.

Millaisella yhdistelmällä sitten ansaitsisi kaikin eniten? Tilastojen valossa näyttää siltä, että saadaksen mahdollisimman hyvää palkkaa kannattaa olla yli 60-vuotias helsinkiläinen aikakauslehdessä työskentelevä, korkeakoulututkinnon kesken jättänyt mies.

*Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.*



# KASVO

EMILY BELL

● 53-vuotias yhdysvaltalaisen Columbian yliopiston professori ja journalisti.

● Johtaa digitaalisen journalismin tutkimukseen keskittyvää Tow-keskusta, jota oli myös perustamassa.

● Brittiläisen The Guardianin entinen digisisältöjen johtaja.

● Syntynyt Isossa-Britanniassa. Asuu New Yorkissa.





# Digiennustaja

Sosiaalinen media muutti journalismin läpikotaisin, mutta tekoäly mullistaa media-alan, sanoo professori Emily Bell.

MARJA HONKONEN, TEKSTI ● MEERI UTTI, KUVA

**V**uonna 2005 **Emily Bell** teki hurjan ennustuksen median tulevaisuudesta: vuorovaikutteinen ”web 2.0” muuttaisi journalismia radikaalimmin kuin internet sinänsä.

Se oli yksi *The Guardianin* digisisältöjen johtajana työskennelleen Bellin ”hulluista julistuksista”, joita lehden entinen päätoimittaja **Alan Rusbridger** muistelee juuri ilmestyneessä kirjassaan.

Kirjan lopussa Rusbridger kutsuu julistuksia jo mahtaviksi. Päätoimittaja sai usein huomata Bellin olleen oivalluksissaan edellä muita.

Bell kiittelee ex-pomoaan esimerkilliseksi, sillä tämä aina kuunteli. Hän ei koe olleensa visionääri – vain journalisti, jonka tunti alansa.

”Olin myös väärässä monesta. En ollut mikään ennustuksia suoltava sekopäinen oraakkeli”, Bell nauraa.

Nykyisin Bell johtaa Columbian yliopiston digitaalisen journalismin tutkimuskeskusta. Hän oli pääpuhujana Euroopan medianeuvostojen konferenssissa Helsingissä 11. lokakuuta.

**VUONNA 2018** on selvää, että sosiaalinen media on muuttanut journalistisen työprosessin kaikkia vaiheita.

Kyse ei ole vain siitä, että joka jutussa on oltava verkkojakoihin sopiva kuva tai että otsikot pitenevät. Kyse on Bellin mukaan myös siitä, millaisiin aiheisiin toimittajat tarttuvat, millä tavoin jutut rakennetaan ja millaisen yleisön ne saavat.

Bell kärjistää ja kysyy, onko enää väliä, minkä aiheen päätoimittajat nostavat ykkös-uutiseksi. Viime kädessä somejätit päättävät,

leviääkö se laajasti. Toki Google ja Facebook mielellään kertovat, millaiset sisällöt palveluissa voisivat menestyä.

Nämä asiat Bell toivoisi journalistien tiedostavan.

”Toimittajakoulutuksessa journalistit oppivat ymmärtämään tavallisen lähteen ja henkilön eron. Samoin toimittajien pitää ymmärtää, miten ja miksi some vaikuttaa heidän työhönsä”, Bell sanoo.

Tuore yhdysvaltalaisutkimus esimerkiksi kertoo, että osa journalisteista pitää twiittejä lähes yhtä uutisarvoisina kuin uutistoimisto AP:n otsikoita.

**”Toimittajien pitää ymmärtää, miten ja miksi some vaikuttaa heidän työhönsä.”**

”Tiedämme kuitenkin, että Twitteriä on helppo manipuloida”, Bell sanoo.

**BELLIN ”HULLU”** julistus tulevalle on, että tekoäly muuttaa journalismia vielä somea enemmän. Äänilaitteet tekevät näytöt turhiksi. Yhä useammista laitteista voi kerätä dataa, joka muuntuu myös jutuiksi.

Älylaitteilta kulutettu journalismi muuttuu entistä yksityisemmäksi ja häviää julkisesta tilasta. Yleisön side tekijöihin hiutuu, jolloin luottamus rakoilee.

Siksi Bell patistelee journalisteja ulos toimituksista ja povaa median leipäpuuksi tapahtumien järjestämistä.

”Jos tapahtumat toimivat, ne luovat hyvää tahtoa – ja rahaa.” ●



# Tunnelissa myös valoa

MTV palkkaa toimittajia, journalistien ansiot ovat nousussa ja palkkatasa-arvo etenee.

JANNE AROLA, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

**M**edia-alalta on viime viikkoina kuultu lähinnä surullisia uutisia. Yt-neuvotteluja käydään muun muassa Alma Mediasa, Sanomilla ja Allerilla.

Syyskuussa Pöllölaaksosta kerrottiin harvinaisen myönteinen uutinen. MTV aikoo panostaa uutistuo-  
tantoonsa poikkeuksellisen paljon. Se uudistaa uutisstudionsa, perustaa ympärivuorokautisen uutiskanavan ja palkkaa uusia työnte-  
kijöitä.

Ensimmäinen näyttävä rekrytointi oli Ylen pitkäaikaisen ajankohtaisohjelmien vetäjän **Jan Anderssonin** kaappaaminen Maikkarin uutisankkuriksi ja ruutukasvoksi.

MTV Uutisten vastaava päätoimittaja ja Maikkarille uutisia tuottavan Mediahubin toimitusjohtaja **Tomi Einonen** sanoo, että uutis-, urheilu- ja ajankohtaisohjelmille on kaikkien mittarien mukaan nyt kysyntää.

”Siihen kannattaa satsata, mitä toivotaan”, Einonen sanoo.

”Maikkarilla on ollut mollivoitotisia vuosia, viimeisen kymmenen vuoden aikana on käyty monet yt-neuvottelut. Mahtavaa, että yhtiö päätti nyt panostaa.”

Einosen mukaan Maikkarin päätös satsata uutisiin on herättänyt poikkeuksellisen paljon huomiota alalla.

”Monet kollegat muista välineistä ovat olleet koko alan puolesta iloisia, että joku vaihteeksi investoi ja rekrytoi. On hienoa huomata tällaista kollegiaalisuutta.”

**JOURNALISTILIITON** lokakuussa valmistunut työmarkkinatutkimus puolestaan kertoo, että työsuhteisten journalistien kokonaisansiot ovat parissa vuodessa kasvaneet lähes kolmella prosentilla eli noin sadalla eurolla ja ovat nyt keskimäärin 3 795 euroa kuukaudessa. Toisaalta on huomioitava, että kilpailukyky sopimuksen myötä työaika lisääntyi ja palkat laskivat suhteessa 1,5 prosenttia.

Palkkatasa-arvon näkökulmasta työmarkkinatutkimuksen tulokset ovat erityisen ilahduttavia. Vielä kaksi vuotta sitten journalistinaisen euro oli 92 senttiä journalistimiehen eurosta, mutta nyt osuus on kivunnut jo 96 senttiin. Selitystä erolle löydy. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta nainen saa palkkaa vähemmän riippumatta iästä, koulutuksesta ja työtehtävistä.

Miesten ja naisten palkkaerot kasvavat iän myötä. 60 vuotta täytäneiden mies- ja naisjournalistien kokonaiskuukausiansioissa on jo 555 euron ero.

Merkille pantavaa on, että naisten tulot olivat nyt miehiä suuremmat niiden jäsenten keskuudessa, jotka ovat suorittaneet journalistisen alan tutkimuksen.

”En osaa suoraan sanoa, miten koulutus vaikuttaa vallan määrään, mutta journalistinen koulutus on selvästi nostanut päätään”, sanoo tutkimuksen toteuttaneen Kantar TNS:n johtaja **Sakari Nurmela**.

”Ehkä vaatii yhden sukupolven eläkkeelle jäämisen ennen kuin

tilanne näkyy tutkimuksissa.”

**TYÖMARKKINATUTKIMUS** vahvistaa aiemmilta vuosilta tuttuja linjoja: aikakauslehdissä ansiotaso on sanomalehdistöä korkeampi, ja ulkomaan asioiden, politiikan sekä työmarkkinoiden seuraaminen tuo journalistille selvästi keskiarvoa suuremmat ansiot. Palkka-  
johtajuus on kahdessa vuodessa siirtynyt Maikkarilta ja Neloselta aikakauslehdille.

**”Palkkatasa-arvon näkökulmasta työmarkkinatutkimuksen tulokset ovat erityisen ilahduttavia.”**

Nurmela toteaa, että liiton jäsenten ansiot ovat nousseet tasaisesti 1990-luvun alusta lähtien, vaikka toimintaympäristö on muuttunut kiihtyvällä tahdilla.

”Vaikka ala on ollut kovassa murroksessa ja muutoksessa, liitto on kuitenkin pystynyt puolustamaan jäsentensä etuja hankalassa tilanteessa”, Nurmela näkee.

Työttömyyskassa Finkan tilastojen mukaan kassan journalistijäsenten työttömyysaste oli syyskuussa 6,4 prosenttia. Tilanne on hieman parantunut vuoden takaisesta, jolloin työttömänä oli lähes seitse-

män prosenttia jäsenistä.

Lähtöleveysuudessa työttömyyslukuihin vaikuttanevat jonkin verran *Aamulehdessä*, Sanoma Media Finlandissa, Allerilla ja Otavamediasa hiljattain alkaneet yt-neuvottelut. *Aamulehdestä* lähtee pahimmillaan 17 työpaikkaa ja Sanomalta enimmillään jopa 80.

Maikkari puolestaan aikoo Tomi Einosen mukaan rekrytoida kymmenkunta uutta työntekijää, pääasiassa toimittajia ja tuottajia uudelle MTV Uutiset Live -kanavalle. Verkossa toimiva kanava lähettää uutis- ja ajankohtaisohjelmia ympäri vuorokauden. Suoria lähetystyksiä on luvassa aamusta iltaan.

Alan työllisyys tilanteesta kertoo se, että samalla viikolla, jona Maikkari kertoi uudistuksistaan, Einonen sai kymmenkunta työhakemusta, vaikka rekrytointikampanja ei ollut virallisesti vielä käynnistynyt. Sittenkin hakemuksia on tullut runsaasti lisää. Rekrytoinnit tehdään loppuvuoden aikana.

Mediahubissa työskentelee tällä hetkellä noin 85 työntekijää. Tämän lisäksi MTV työllistää suunnilleen saman verran ihmisiä alihankkijoiden kautta. Heidän työmääränsä tosin vaihtelee.

Uudistuksiin panostaminen ei Einosen mukaan tarkoita karsimista muualta uutistoiminnasta. Esimerkiksi *Seitsemän uutiset* ja *Kymmenen uutiset* jatkavat ennallaan, ja uudet studiotilat tuovat mahdollisuuksia näyttävämpiin ja monipuolisempiin uutistoteutuksiin kuin ennen. ●





**Katse eteenpäin.** Tomi Einonen sanoo, että digitaalisuus korostuu Maikkarin uusissa uutisissa. Myös lisää väkeä palkataan.

## Suomalaisten journalistien kokonaisansio nousi lähes kolme prosenttia

Kokonaisansio, euroa, keskiarvo	2018	2016	Muutos, 2016–2018	Muutos %
Kaikki yhteensä:	3 795	3 698	97	2,62
Sanomalehdet ja uutistoimistot	3 835	3 643	192	5,27
Aikakauslehdet	4 010	3 975	35	0,88
Yleisradio	3 791	3 788	3	0,08
MTV Media ja Nelonen	3 915	4 157	-242	-5,82
Muu yksityinen radio ja televisio*	2 548	2 992	-444	-14,84
Kustannusyrittäjä	3 534	3 338	196	5,87
Muu alan yritys	3 492	3 442	50	1,45

LÄHDE: SJL:N TYÖMARKKINATUTKIMUS 2018

Kokonaisansio, euroa, keskiarvo	2018	2016	Muutos, 2016–2018	Muutos %
Alle 30-vuotiaat	3 220	2 900	320	11,03
30–39-vuotiaat	3 568	3 500	68	1,94
40–49-vuotiaat	3 796	3 774	22	0,58
50–59-vuotiaat	3 958	3 791	167	4,41
60 ja vanhemmat	3 970	4 089	-119	-2,91

Tutkimukseen osallistui 1377 Suomen Journalistiliiton työsuhteista jäsentä. Vastausprosentti on noin 20. Tutkimus toteutettiin sähköpostikyselynä, mikä kaksinkertaisti vastaajamäärän aiempiin vuosiin verrattuna. Luvut ovat muutoksista huolimatta vertailukelpoisia.

\*SUURI MUUTOSPROSENTTI JOHTUU PÄÄASIASSA PIENEN VASTAAJAMÄÄRÄN KASVUSTA VUOTEEN 2016 VERRATTUNA.



## Näin median innovaatiotuki jakautui

Hallitus päätti 2014 jakaa median innovaatiotukea 30 miljoonaa euroa.

**30 000 000 €**

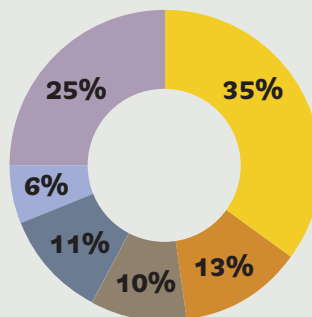
Business Finland (ent. Tekes) jakoi innovaatiotukea 147 projektille lainoina, avustuksina ja tutkimusrahana. LVM:n Median innovaatiokisassa palkittiin 10 projektia.

**157**  
projektiä



### Tukea saaneet toimialoittain

- Ohjelmistojen suunnittelu
- Tietokonepelit
- Kustannus- ja painotoiminta
- Elokuva-, video- ja tv-tuotannot
- Mainostoimistot ja mainonta
- Muut



LÄHDE: 4FRONT, BUSINESS FINLAND. TIEDOT PERUSTUVAT BUSINESS FINLANDIN 10. 4. 2018 KERÄÄMÄÄN AINEISTOON. KOONNUT: MARJA HONKONEN

## MEDIAN INNOVAATIOKILPAILU

● Liikenne- ja viestintäministeriön innovaatiokilpailussa palkittiin vuonna 2015 kymmenen hanketta.

● Yhdeksän toimii vielä jollain tavalla. Leia ePaper-digipaperihanke on kuopattu.

● Yksilösarjan voittajat yhdistyivät Readom-palveluksi, joka "journalismin Spotifyna" toimimisen sijaan tarjoaa alustansa nyt kustantajille.

● Yrityssarjan toinen voittaja, Long Playn Longplify-hanke jalostui ja sai rahaa myös Googlelta. Myös toinen yritysvoittaja, Rapport, on uudistunut sitten kisan.

# Medialle tarkoitettu raha menikin muille

MARJA HONKONEN, TEKSTI • HELI SAARELA, GRAFIIKKA

Mediayhtiöille tarjottiin 30 miljoonaa euroa innovaatiotukea. Lopulta vain viidennes siitä meni perinteisen median uudistamiseen.

**P**erinteinen media ei juuri suoraan hyötynyt 30 miljoonan euron innovaatiotuesta. Media-alan kriisin ratkomiseksi tarkoitettua tuesta vain noin viidennes meni hankkeille, jotka tähtäsivät perinteisen median uudistamiseen.

Sanoma-, aikakauslehti- ja muut kustantajat saivat innovaatiotuesta 10 prosenttia ja tv-, radio-, elokuva- ja videotuotantoyhtiöt 11 prosenttia. Suurin hyötynyt olivat ohjelmistoyritykset, jotka saivat rahasta 35 prosenttia. Kymmenen eniten tukea saaneen joukossa mediayrityksiä oli kolme, peli- ja ohjelmistoyrityksiä neljä.

Tiedot käyvät ilmi Business Finlandin eli entisen Tekesin tilaamasta median innovaatiotuen loppuarvioinnista. Lisäksi Business Finland ja loppuarvion tehnyt kon-

sulttiyritys 4Front tarkensivat tietoja *Journalistin* pyynnöstä.

**MEDIAN INNOVAATIOTUKI** sai alkunsa vuonna 2014, kun liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) teettämä selvitys suositteli media-alalle 30 miljoonan euron määräaikaista tukea.

Ajatus oli, että 25 miljoonalla eurolla tuettaisiin journalististen sisältöjen tuotantoa ja lopuilla viidellä miljoonalla media-alan kehityshankkeita. Rahojen oli määrä kannustaa tiedotusvälineitä kilpailemaan laadukkailla journalistisilla sisällöillä, parantaa alan työllisyyttä ja herätellä tuotekehitystä.

**Jyrki Kataisen** (kok.) hallitus kuitenkin päätti, että tuki jaetaan kokonaan innovaatiotukena.

Innovaatiotuen jakajaksi valikoitui Tekes, joka vuosina 2015–2018 myönsi 29,4 miljoonaa euroa mediarahaa muun muassa lainoina, tutkimusrahana sekä avustuksina.

Journalismin tekijöiden oli mahdollista päästä tuesta suoraan osin-

goille LVM:n järjestämän innovaatiokilpailun kautta. Siinä rahaa jaettiin 220 000 euroa eli 0,7 prosenttia alkuperäisestä tukipotista.

**LOPPUARVIOINNIN PERUSTEELLA** median innovaatiotueella on ollut alan kehitykseen positiivisia vaikutuksia.

Arvioitsijat eivät kuitenkaan suosittele, että tuen myöntämistä jatketaan. Arviossa todetaan myös, että vastaavat vaikutukset olisi saatavu todennäköisesti aikaan vähemmälläkin rahalla.

Perinteisen median kannalta hankalaksi osoittautui se, että Tekes vaati hankkeilta kansainvälistä lupautusta. Mediarahaa koskivat samat ehdot kuin muitakin tukia.

Business Finlandin asiantuntija **Petri Rajahalme** uumoilee, että ohjelmistoala on tottuneempi hakeamaan rahoitusta. Lisäksi media-alan taloustilanne on ollut haastava.

"Silloin on ollut pakko panostaa tehokkuuteen ja nykyiseen kassavirtaan, eikä siihen, että voitaisiin tehdä pitkän tähtäimen panostuk-

sia tuotekehitykseen", Rajahalme sanoo.

Innovaatorahojen lisäksi valtio paikkaili mediakentän ahdinkoa kertaluontoisilla tuilla: STT:lle räätelöitiin tänä keväänä tukea 1,5 miljoonaa euroa ja MTV:n uutistoinnille viime syksynä kolme miljoonaa euroa.

**MEDIA-ALALLA INNOVAATIOTUKEA** ei pidetä erityisen onnistuneena.

Esimerkiksi Medialiiton puheenjohtaja, Keski-suomalaisen toimitusjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** arvioi, että osa innovaatiotuen hyödyistä valui Googlen ja Facebookin kaltaisille toimijoille. Noin kolmannes rahoitusta saaneista hankkeista liittyi sosiaalisen median markkinointiin, data-analytiikkaan ja mainonnan kohdentamiseen.

"Innovaatiotuki ei kaikilta osin kohdistunut sinne, mihin sen olisi pitänyt kohdistua", Kangaskorpi sanoi median innovaatiotuen loppuseminaarissa Helsingissä 2. lokakuuta. ●



JOHANNA VEHKOO

Twitter: @vehkoo  
KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA  
JA TIETOKIRJAILIJA.

# Häirintää kokenut ei ole sirkuseläin

**J**ulkkinen keskustelu, ainakin jos sitä perinteisen median kautta seuraa, tuntuu junnaavan pahasti paikallaan. Joku päästää tuhunan, ekspertit kutsutaan paikalle toteamaan, että tuhnu tuli, mutta sitten kaikki jää kesken, kun media jo juoksee seuraavan tuhnan perään. Keskustelu alkaa uudelleen aivan alusta ja päättyy ennen kuin kukaan ehtii sanoa mitään uutta ja oivaltavaa.

Verkkovihasta on tehty samaa kaavaa toistavia juttuja jo vuosien ajan. Häirintätapauksista halutaan kertoa tunteisiin vetoavia yksilötarinoita. Tv-studioihin ja lehtien palstoille maanitellaan ihmisiä, joille on tehty kamalia asioita internetin välityksellä.

Media tekee verkkohäirintää kokeneista sirkuseläimiä, sanoo aihepiiriin omakohtaisesti perehtynyt kaverini. Heidän pitäisi kertoa uudestaan ja uudestaan traumaattisista kokemuksistaan, jotta yleisö saisi kauhistella ja moralisoida kyllikseen.

Moni verkkovihan kohde kielletty nykyisin haastatteluista. Sirkuseläimenä esiintyminen kun ei auta häntä mitenkään. Se ei vie keskustelua eteenpäin. Pahimmillaan se aiheuttaa uuden vihaviestien ja uhkailujen aallon.

Haastattelun antaminen voi olla kohteelle – ja yhteiskunnalle – hyödyllistä, jos jutulle on mietitty näkökulma, joka ei jää vellomaan pelkkään kokemusten keräämiseen.

Nyt nimittäin tiedetään jo varsin hyvin, ketkä Suomessa saavat tappouhkauksia. Tiedetään, että verkkovihan määrä on kasvanut niin mittavaksi, ettei poliisilla ole mahdollisuuksia käsitellä likimainkaan kaikkia tapauksia. Tästä johtuen pitäisi myös tietää, että uhrin

oikeusturva ei kaikkialla toteudu.

Seuraavaksi pitäisi selvittää, miksi näin tapahtuu ja mitä tästä seuraa.

**DATA & SOCIETY** -tutkimuskeskuksen tuore raportti antaa toimittajille erinomaisia käytännön neuvoja verkkovihasta uutisointiin. Sen mukaan tulee ensinnäkin ymmärtää, että verkon vihakampanjat leviävät herkästi, kun niille antaa happea. Niistä uutisoitaessa on syytä noudattaa samankaltaista varovaisuutta kuin esimerkiksi itsemurhista kerrottaessa.

Missään nimessä ei pidä vähätellä uhrien kokemuksia ja antaa kuvaa, että verkossa tapahtuva väkivalta on vähäpätöisempää kuin muu väkivalta.

Lisäksi olisi hyvä käyttää mahdollisimman täsmällistä kieltä, mikä toki on journalismissa muutoinkin hyve. Epämääräisen trollaamisen sijaan voi puhua siitä, mistä kulloinkin on kyse, kuten häiriköinnistä, stalkkaamisesta, yksityisten tietojen levittelystä, rasismista tai naisvihasta.

Vihakampanjaan osallistuneiden määrästä tulisi puhua sillä tarkkuudella kuin mahdollista. Jos hyökkääjistä puhuu vaikkapa hämmäisenä ”alt-rightina”, tulee helposti antaneeksi kuvan isostakin porukasta, mikä taas voi inspiroida muita liittymään joukon jatkoksi. Viharyhmistä pitää puhua, mutta niistä ei pidä kasvattaa todellista kokoaan suurempia.

Someako tästäkin saa syyttää vai median murrosta, mutta puheenaiheissa ei päästä eteenpäin, sinne johtopäätösten, tekojen ja toimenpiteiden tasolle. Tämä ymmärrettävästi turhauttaa niitä, jotka ovat pitkään seuranneet jotakin aihealuetta ja tietävät siitä enemmän kuin mitä milloinkin haistelemaan lähetetyt toimittajat. ●

# Median elinkautinen

Rikokseen syyllistyneiden nimet pyörivät tiedotusvälineiden nettiarkistossa, vaikka ne olisi jo pyyhitty rikosrekisteristä. Mediassa ollaan uuden äärellä: Onko elinkautinen julkisuus-rangaistus oikein? Onko juttujen poistaminen historian vääristelyä?

JOHANNA VEHKOO, TEKSTI • VILLE TIETÄVÄINEN, KUVITUS

**V**iittäkymppiä lähestyvä suomalaismies kirjoitti taannoin sähköpostia *Helsingin Sanomien* päätoimittajille **Kaius Niemelle** ja **Antero Mukalle**. Mies kertoi syyllistyneensä törkeään huumausainerikokseen vuosituhannen vaihteessa, alle kolmekymppisenä. Hän sai tuomion ja istui sen. Vankilasta hän vapautui 2004.

Kun miehen nimeä haki Googlesta, hakutulosten kärkeen ilmestyi *Helsingin Sanomien* yli 15 vuotta vanha uutinen vankilatuo- miosta.

Mies pyysi kohteliaasti, että uutinen poistettaisiin. Hän vetosi sähköpostissaan erittäin harvinaiseen sukunimeensä ja lapsiinsa, joista nuorimmat eivät tiedä tuomiosta.

Mies toimii yrittäjänä, ja hänen työnsä on sen luonteista, että sitä tehdään omilla kasvoilla ja persoonalla. Hän tapaa paljon asiakkaita kasvotusten. Mies arvelee, että asiakkaat googlettavat hänet ennen kuin tekevät päätöksen palveluiden ostamisesta.

"En tietenkään voi tietää, moniko asiakas on jättänyt minut väliin tämän uutisen takia", mies sanoo *Journalistin* haastattelussa.

"Muutama vuosi sitten muutin ulkomailta takaisin Suomeen ja aloin etsiä töitä. En

päässyt edes työhaastatteluihin."

Työnhakijan googlaaminen ilman tämän suostumusta on laitonta, mutta monet työnantajat tekevät sitä silti.

Mies teki jo vuonna 2014 Googlelle pyynnön poistaa hänen huumetuomiotaan koskevat linkit hakutuloksista. Hakukoneyhtiö hylkäsi pyynnön. Piti siis lähestyä asiasta uutisoineita lehtiä. *Kaleva* poisti miestä koskevan uutisen verkkoarkistostaan jo 2014. *Helsingin Sanomia* mies lähestyi vasta tänä vuonna.

"*Hesarin* juttu ei aiemmin noussut niin korkealle, kun Googlesta teki haun nimelläni. Jokin on viime aikoina muuttunut, ja se alkoi tulla ihan hakutulosten kärkeen. Lisäksi kilpaileva yrittäjä käytti uutista minua vastaan ja lähetti sen asiakkaalle."

*Helsingin Sanomat* ei poistanut uutista kokonaan, mutta miehen nimeä siinä ei enää ole. Mies on tyytyväinen päätökseen.

"Minusta se on oikeudenmukainen tapa. Olisi hyvä, jos rikosuutisista poistettaisiin nimet tietyn ajan kuluttua automaattisesti", hän sanoo.

Tiedot ehdollisista ja enintään viiden vuoden ehdottomista vankeustuomioista poistetaan rikosrekisteristä 5–20 vuoden kuluttua tuomion lainvoimaisuudesta.

"Mediajulkisuus on siihen päälle lisärangaistus", mies sanoo.

**TIEDOTUSVÄLINEIDEN** nettiarkistot ovat tulleet siihen ikään, että niistä löytyy lukuisia yli 15 vuotta vanhoja rikosuutisia. Nimet siis pyörivät tiedotusvälineissä usein vielä senkin jälkeen, kun ne on jo pyyhitty rikosrekisteristä. Toimituksissa ollaan uuden äärellä. Pitääkö poistopyyntöihin suostua? Jos, niin millaisiin pyyntöihin? Poistetaanko koko juttu vai vain jokin yksittäinen tieto, nimi tai valokuva? Miten poistoista kerrotaan lukijalle?

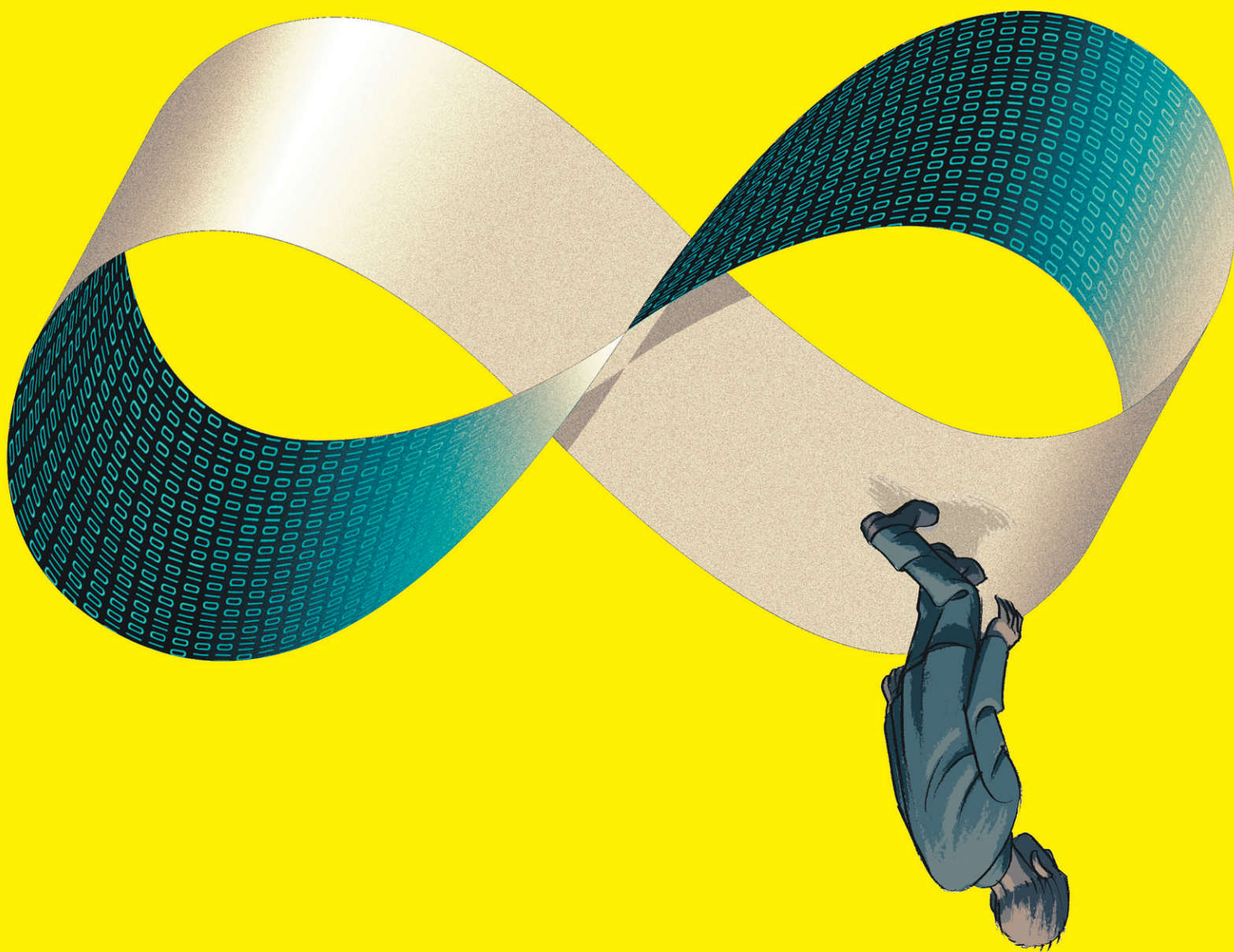
EU:n korkein tuomioistuin velvoitti jo vuonna 2014 hakukoneyhtiöt poistamaan linkkejä hakutuloksista tiettyjen ehtojen täytyessä. Tätä kutsutaan nimityksellä "oikeus tulla unohdetuksi". Sisällöt eivät katoa internetistä, mutta tavallisella Google-haulla niitä ei enää saa näkyviin. Google ei kerro, millä perusteilla se suostuu poistopyyntöön tai jättää sen huomiotta.

Lehdistöä EU-tuomioistuimen määräys ei koske, mutta tämä on jäänyt yleisölle epäselväksi. Aina, kun oikeus tulla unohdetuksi nousee julkisen keskustelun aiheeksi, tiedotusvälineille alkaa sadella pyyntöjä poistaa tai muuttaa verkossa julkaistuja sisältöjä. Mitä enemmän ihmiset kiinnostuvat oman digitaalisen jalanjälkensä siivoamisesta, sitä enemmän poistopyynnöt työllistävät toimituksia.

Oikeus tulla unohdetuksi aset-









taa lehdistön- ja sananvapauden vastakkain yksilön yksityisyydensuojan kanssa. Kumpi on tärkeämpää, yleisön oikeus tietää vai yksilön oikeus tulla unohdetuksi? Kuka tekee päätökset ja millä kriteereillä?

**USEAT PÄÄTOIMITTAJAT** toivoivat viime vuonna Julkisen sanan neuvostolta selkeää ohjeistusta verkkosisältöjen poistopyyntöjen käsitelyyn. JSN kuuli 22 päätoimittajaa, joista valtaosa kertoi saaneensa pyyntöjä erilaisten sisältöjen poistamisesta. Pyyntöjä tuli tyypillisesti vain muutamia vuodessa, ja puolet päätoimittajista kertoi suostuneensa pyyntöihin 1–3 kertaa vuodessa. Viisi päätoimittajaa ei ollut suostunut kertaakaan.

JSN julkisti maaliskuussa 2018 lausuman, jonka mukaan poistopyyntöön suostumiseen pitää aina olla vahvat journalistiset perusteet. Päätöksen voi tehdä ainoastaan päätoimittaja, koska pyynnöllä voidaan pyrkiä vaikuttamaan tiedotusvälineeseen. Siihen suostuminen saattaa olla journalistisen päätösvallan luovuttamista toimituksen ulkopuolelle.

Verkkosisällön voi poistaa, jos päätoimittaja arvioi sen aiheuttavan yksityishenkilölle kohtuuttomia seurauksia. Päätoimittaja joutuu kuitenkin punnitsemaan näitä seurauksia yleisön tiedonsaantioikeuden ja historiantarkistuksen kannalta.

On tärkeää, ettei vaikkapa lehden verkkosivuilta poistettu tieto katoa kokonaan maailmasta. Se pitäisi säilyttää jonkinlaisessa arkistossa, kuten vaikka näköislehdessä.

Yksi JSN:lta ohjeistusta kaivanneista oli *Helsingin Sanomien* päätoimittaja **Antero Mukka**. Hän saa poistopyyntöjä käsiteltäväkseen viikottain. Mukka kertoo, että pyynnöistä voi erottaa kolme perustyyppiä.

”Yksi on uutinen vanhasta rikostuomiosta, jonka ihminen katsoo haittaavan omaa elämäänsä ja mainettaan ja kenties elinkeino toimintaa. Toinen on katumapäälle tulo, jos on vaikka antanut haastattelun henkilökohtaisista asioista. Moni selittää, ettei ymmärtänyt jutun jäävän verkkoon. Kolmas on jutusta koituvat ikävät seuraukset, äärimmäisissä tapauksissa turvallisuusriskit.”

Usein pyytäjän ongelma ei ole varsinaisesti siinä, että jokin asia löytynyt *Hesarin* arkistosta, vaan että se löytyy hakutuloksista. Siksi Mukka ohjaa ihmisiä usein esittämään pyyntönsä Googlelle.

”Päätökset esimerkiksi nimen julkaisemisesta tehdään ennen julkaisua, eikä sitten mielellään lähdetä jälkikäteen väärentämään historiaa”, Mukka sanoo.

”Me noudatamme nyrkkisääntöä, jonka mukaan nimi voidaan julkaista yli kahden vuoden tuomioiden kohdalla. Silloin kyseessä on jo vakava rikos.”

*Helsingin Sanomat* poistaa nimiä tai muita

sisältöjä erittäin harvoin, mutta se on mahdollista, jos pyytäjä pystyy uskottavasti osoittamaan, että asia aiheuttaa hänelle kohtuuttomia seurauksia. Vaikkapa elämäntilanteen muuttuminen ei riitä perusteluksi.

Ylen vastaavat toimittajat julkaisivat jo elokuussa 2016 kriteerit, joiden perusteella Yle voi poistaa sisältöjä verkkosivuiltaan. Lähtökohtana on, että Yle ei poista julkaisemiaan nettisisältöjä ulkopuolisen tahon vaatimuksesta. Poikkeuksellisista inhimillisistä syistä yhtiö voi kuitenkin harkita poistamista. Tällaisia ovat esimerkiksi onnettomuuden tai rikoksen uhrien suojeleminen tai alaikäisen turvallisuuden vaarantava tilanne.

Ylen journalististen standardien ja etikan päällikkö **Timo Huovinen** on usein vastaavien toimittajien apuna, kun poistopyyntöjä käsitellään. Tyypillisesti poistopyynnöt kohdistuvat tekstipohjaisiin nettijuttuihin, mutta joskus pyydetään poistamaan myös kokonaisia tv- tai radio-ohjelmia Areenasta tai Elävästä arkistosta. Näihin Yle ei ole suostunut, ja myös verkon uutisjuttujen muokkaaminen on hyvin harvinaista.

Yleensä yhtiö kieltäytyy muutoksista ja ehdottaa pyytäjälle, että tämä ottaisi yhteyttä Googleen.

”Pyyntöjä tulee laidasta laitaan. Joku saattaa haluta eroon vanhoista vaalikonevastauksistaan, jotakuta ei miellytä enää vanha valokuva”, Huovinen kertoo.

Huovisen mielestä työnjako median ja Googlen välillä on selkeä.

”Tottakai medialla on aina vastuu omista julkistamisistaan. Mutta jos juttu on tehty hyvin ja eettisiä periaatteita noudattaen, se kestää kyllä aikaa. Se on osa historiantarkistusta, eikä meidän pidä vääristellä historiaa.”

Ihmiset pyytävät tiedotusvälineitä poistamaan kaikenlaista, minkä he kokevat tavalla tai toisella noloksi. *Etelä-Suomen Sanomien* uutispäällikkö **Juha Honkonen** antaa pari esimerkkiä. Hän teki aiemmin päätöksiä itse työskennellessään toimituspäällikkönä, mutta toimitus on JSN:n maaliskuisen linjauksen jälkeen ohjannut pyynnöt suoraan päätoimittajalle.

”Paikalliseen missikisaan ilmoittautunut nuori nainen halusi, että hänestä aiemmin tehty haastattelu poistettaisiin. Siinä hän esiintyi työpaikallaan arkisessa asussa ja ilman meikkiä. Emme tietenkään suostuneet pyyntöön”, Honkonen kertoo.

Nainen ilmoitti, ettei anna enää *Etelä-Suomen Sanomille* haastatteluja, mutta antoi kuitenkin, kun voitti kauneuskilpailun.

Toisessa tapauksessa lukija halusi poistaa kotikatunsa nimen uutisesta, jossa kerrottiin ilman ajokorttia kaahailleesta nuoresta miehestä. Tässäkään tapauksessa perusteita uutisen muuttamiseen ei ollut.

Alaikäisten ja nuorten suhteen lehti on suosinut helläkätistä linjaa. Esimerkiksi abiristeilystä kertovan jutun nettiversiosta poistettiin yksi valokuva, jossa näkyi humalaisen näköisiä, tunnistettavissa olevia nuoria.

”Jutussa oli paljon kuvia, joten yhden poistaminen ei sinänsä muuttanut journalistista sisältöä.”

Honkonen arvioi *Etelä-Suomen Sanomien* saaneen viime vuosina kymmenkunta poistopyyntöä vuosittain. ”Tänä vuonna tahti tunnui hieman kiihtyneen. Saattaa johtua siitä, että EU:n tietosuoja-asetus on ollut esillä. Ihmiset ovat ehkä tietoisempia yksityisyyteen liittyvistä asioista”, Honkonen sanoo.

”Yleensä poistamme koko jutun, jos jotakin poistamme. Se on nopeinta ja selkeintä.”

**VAIKKA TOIMITUKSILLA** on nyt käytettävissään JSN:n ohjeistus, linjanveto yksityisen ja julkisen välillä on kaikkea muuta kuin ratkaisu kysymys.

Tiedotusvälineet sysäävät mielellään vastuun hakukoneyhtiöille ja vetoavat omaan tehtävänsä historiankirjoittajina. Uutisarkistojen historia on kuitenkin kaukana katavasta.

Ovathan rikosuutisetkin aina valintoja. Kun yhdestä rikostuomiosta tehdään uutinen, toisen vastaava teko jää huomiotta, koska se ei täytä uutiskriteerejä, koska uutispäällikkövuorossa on Satu eikä Jaska, tai koska palstat ovat jo täynnä. Niinpä yksi saa vankilatuomion päälle julkisuusrangaistuksen, mutta toinen ei.

Päätoimittajat joutuvat jatkossa pohtimaan yhä useammin, mikä on oikein ja oikeudenmukaista.

Toistaiseksi oikeutta tulla unohdetuksi käsitellään silti nimenomaan käytännöllisenä kysymyksenä, ei niinkään eettisenä ongelmana, sanoo mediaetiikkaan perehtynyt viestinnän tutkija **Heikki Heikkilä** Tampereen yliopistosta.

”Tilanne on uusi, joten selviä eettisiä normeja tai sääntöjä ei ole vielä olemassa. Ensinnäkin pitää kerryttää kokemusta, jotta voidaan ymmärtää paremmin, mitä poistopyynnöissä ajetaan takaa ja missä määrin asiat koskevat juuri journalismia.”

Heikkilä muistuttaa, että siinä missä vanhoja rikosuutisia joutui ennen etsimään kirjastosta mikrofilmiltä, niihin voi nyt törmätä jopa sattumanvaraisesti verkossa.

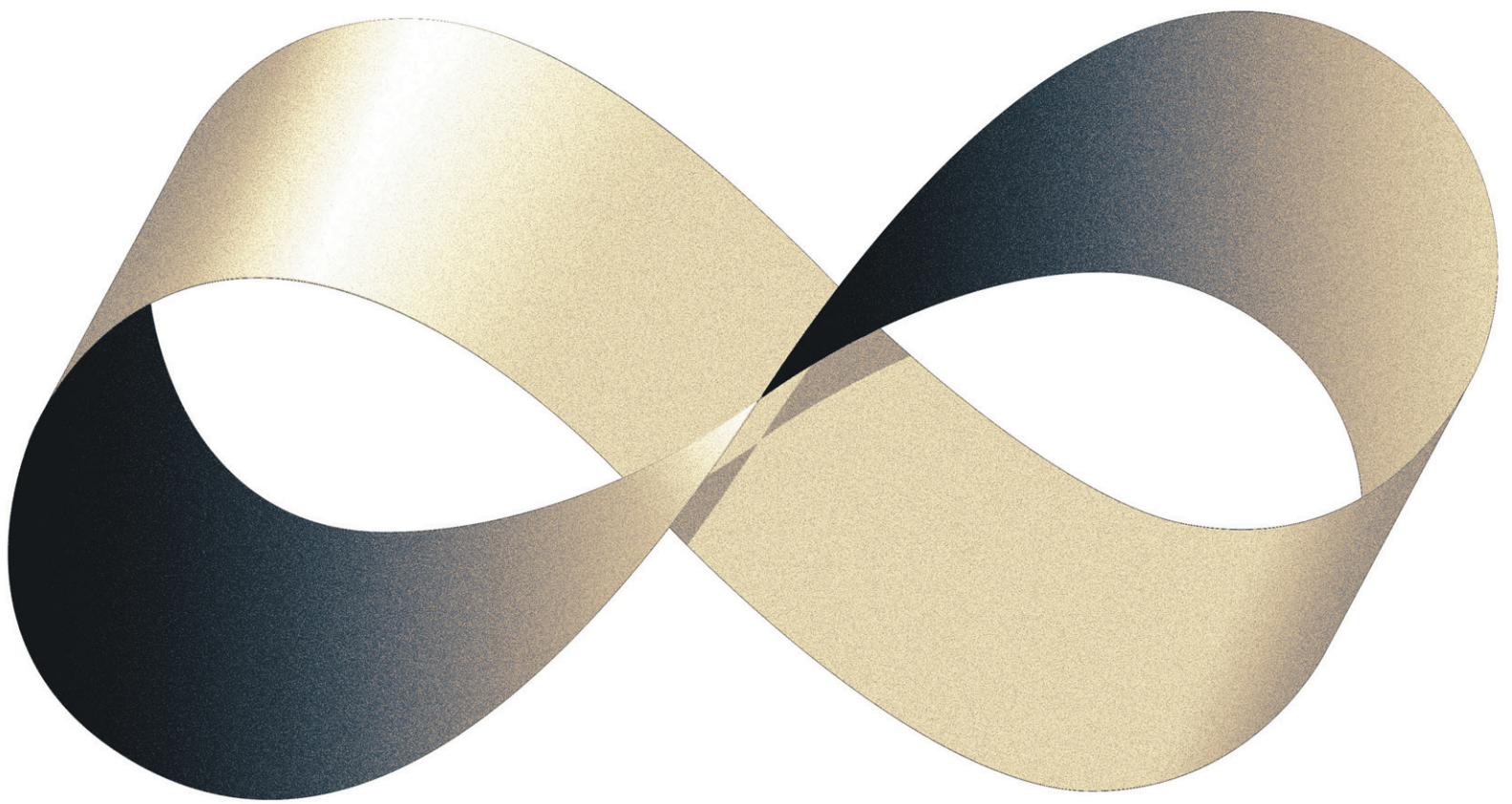
”Yksityisen ja julkisen raja liikkuu ja muuttuu hämäämmäksi koko ajan. Journalismi on itsekin ollut sitä hämärtämässä. Rajankäynnissä on epäselvyyttä, ja se synnyttää kaikenlaista selvityspyyntöä.”

Epämääräisyys mitä luultavimmin jatkuu, arvelee Heikkilä. Tilantee-





## 99 Tiedotusvälineet sysäävät mielellään vastuun hakukoneyhtiöille.



seen tuskin löytyy yhtä juridista tai muutakaan patenttiratkaisua.

**ON TODENNÄKÖISTÄ**, että poistamispyynnöt yleistyvät entisestään. Tiedotusvälineiden verkkosivustot ja -arkistot kasvavat koko ajan. Mitä enemmän uutisia, haastatteluja, valokuvia ja videoita, sitä enemmän on toki myös mahdollisuuksia katua ja nolostua.

Brittiläinen journalismin professori **George Brock** kirjoittaa kirjassaan *Right to Be Forgotten*, että useat toimitukset ympäri Eurooppaa ovat hiljalleen höllentäneet suhtautumistaan poistopyyntöihin, vaikka ne eivät yleensä kerrokaan linjauksistaan julkisesti verkkosivuillaan. Hakukoneyhtiöiden tapaan myös mediassa on ymmärretty, että pienetkin tiedonmuruset voivat olla yksilölle hyvinkin haitallisia, kun ne saavat suuren painoarvon.

Brock mainitsee, että espanjalainen *El País* seuraa entistä tarkemmin rikostuomioiden muutoksia eri oikeusasteissa ja täydentää uutisiaan sen mukaisesti. Lehti saattaa poistaa linkkejä yli 15 vuotta vanhoihin rikosjuttuihin.

Muutamat lehdet, kuten brittiläinen *The Independent*, ovat lähteneet Googlen kanssa vastakkaiselle linjalle ja julkaisevat listan Googlen poistamista linkeistä omiin arkistojuttuihinsa.

*Helsingin Sanomien* Antero Mukka huomauttaa, että yksityiselämän piiriin kuuluvat asiat ovat yleistyneet journalismin aihepiirinä. Tiedotusvälineet haluavat saada haastateltavat kertomaan vaikeista henkilökohdaisista asioista ja syvimmistä tunteistaan. Voi hyvin olla, että tulevaisuudessa juuri tällaiset jutut alkavat kaduttaa monia.

”Tämän päivän vinkkelistä ajattelen, että en herkästi näitäkään poistaisi, paitsi aivan poikkeuksellisesta syystä. Haastattelua tehdessä asiasta on kuitenkin sovitettu ja henkilö on siihen vakaalla tahdolla lähtenyt”, Mukka sanoo.

**MYÖS TOIMITTAJAT** haluaisivat joskus unohtaa vanhat tekonsa. *Ylioppilaslehden* päätoimittajana vuosina 2016–18 toiminut **Robert Sundman** kertoo saaneensa kautensa aikana juttujen poistopyyntöjä paitsi lukijoilta myös juttujen kirjoittajilta. Hän muistelee, että toimittajilta tuli reilun puolenkymmentä toivetta vanhojen juttujen poistamisesta *Ylioppilaslehden* verkkoarkistosta.

”En tietenkään suostunut yhteenkään pyyntöön”, Sundman sanoo.

Pyytäjien perustelut eivät olleet järin pitävällä pohjalla. Sundman arvelee, että toimittajat eivät vain olleet aikanaan ajatelleet, että jutut jäävät pitkiksi ajoiksi internetiin. Joskus nuorena kirjoitettu juttu saattaa tuntua vanhemmiten kiusalliselta.

”Suurin osa näistä tuli lehden avustajilta, jotka ovat aikoinaan kirjoittaneet joko useita juttuja tai satunnaisesti. Kyseessä saattoi olla parikymmentä vuotta vanha juttu tai kohtuullisen tuore, vaikka vuonna 2013 julkaistu. Mutta yksikään näistä ei ollut mikään kohujuttu.”

Yleisön edustajien tavoin toimittajat joutuvat tyytymään siihen, että omat vanhat törttöilyt pysyvät ikuisesti verkossa – paitsi jos sotkujen siivoamiseen on tosi hyvät perusteet. ●

KIRJOITTAJA ON JSN:N JÄSEN, MUTTA EI OLLUT PAIKALLA KOKOUKSESSA, JOSSA PÄÄTETTIIN LAUSUMASTA VERKKOSISÄLTÖJEN POISTAMISESTA.

## TOIMITTAJIAN KEHITYSAKATEMIA JA MATKA-APURAHAT 2019 Hakukierrokset auki 19.10.–16.11.2018

Ulkoministeriö järjestää vuonna 2019 Kehitysakatemian, joka on kehityskysymysten perehdyttämishjelma suomalaisille toimittajille. Kehitysakatemian tavoitteena on syventää osallistujien tietoja globaaleista kehityskysymyksistä sekä perehdyttää heidät Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön kokonaisuuteen.

Ohjelma koostuu kolmesta seminaaripäivästä Helsingissä ja noin viikon pituisesta kenttämatkasta. Kurssille valittavilta edellytetään osallistumista ohjelmaan kokonaisuutena. Ohjelman kielinä ovat suomi ja englanti. Aikataulu, hakulomake ja ohjeet löytyvät ministeriön verkkosivuilta: [um.fi](http://um.fi)

Ulkoministeriö myöntää vuonna 2019 myös matka-apurahoja toimittajille ja kuvaajille, jotta he voivat tutustua Suomen kehitysyhteistyöhön ja kehityspolitiikan toteutukseen käytännössä. Apurahojen tarkoituksena on parantaa toimittajien edellytyksiä seurata Suomen kehityspolitiikkaa sekä edistää kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön käsittelyä eri tiedotusvälineissä. Matka-apurahaan kuuluu Helsingissä järjestettävä seminaaripäivä Suomen kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä. Apurahan käytön ehdot, hakuohjeet ja lomakkeet löytyvät ulkoministeriön verkkosivuilta: [um.fi](http://um.fi)

Lisätietoja: Kehitysakatemian: tiedottaja Outi Einola-Head, p. 040 519 4153, [etunimi.sukunimi@formin.fi](mailto:etunimi.sukunimi@formin.fi)  
Toimittajamatka-apurahat: Katri Källbacka, p. 0295 35 1793, [etunimi.sukunimi@formin.fi](mailto:etunimi.sukunimi@formin.fi)

## UTVECKLINGSKADEMIN OCH RESESTIPENDIER FÖR JOURNALISTER 2019 Utlysning 19.10.–16.11.2018

År 2019 ordnar utrikesministeriet Utvecklingsakademin som är ett utbildningsprogram i utvecklingsfrågor för finländska journalister. Utvecklingsakademins idé är att fördjupa deltagarnas kunskaper om globala utvecklingsfrågor och att introducera dem till Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete.

Kursen består av tre seminariedagar i Helsingfors och en fältresa på ca en vecka. De som väljs till kursen förväntas delta i hela programmet. Kursen är på finska och engelska. Tidsplanen, ansökningsblanketten och anvisningar finns på utrikesministeriets webbplats: [um.fi](http://um.fi)

År 2019 beviljar utrikesministeriet också resestipendier till journalister och fotografer för att de ska kunna bekanta sig med hur Finlands utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik genomförs i praktiken. Syftet är att förbättra journalisternas förutsättningar att rapportera om Finlands utvecklingspolitik och att främja att utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete behandlas i olika medier. Till resestipendiet hör en seminariedag i Helsingfors om Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete. Stipendiets villkor, ansökningsavisningar och blanketter finns på utrikesministeriets webbplats: [um.fi](http://um.fi)

För mera information: Utvecklingsakademin: Outi Einola-Head, informatör, tfn 040 519 4153, [etunimi.sukunimi@formin.fi](mailto:etunimi.sukunimi@formin.fi)  
Resestipendier: Katri Källbacka, tfn 0295 35 1793, [etunimi.sukunimi@formin.fi](mailto:etunimi.sukunimi@formin.fi)

Ulkoministeriö



Utrikesministeriet



# APURAHOJA HAETTAVANA

## Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön kevään apurahat

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö julkistaa haettaviksi Kopiosto-apurahat, säätiön ammatilliset kurssit ja kielikurssit sekä Sananvapauden apurahat vuodelle 2019. Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuihin työskenteleville ja työskennelleille journalisteille, Sananvapauden apurahat kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille. Apurahanhakijan Kopiosto-valtakirjan on oltava luovutettu Journalistiliitolle tai oikeus Kopiosto-apurahiin on muutoin perusteltava työhistorialla.

### KOPIOSTO-APURAHAT

#### Käyttötarkoitukset

Apurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, jatko-opintoihin, kieliopintoihin, alaan liittyvään tutkimustyöhön ja ammattikuvaan syventävään työskentelyyn kuten kieli- ja opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen, näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta. Apurahoja ei myönnetä perusopintoihin, työmatkoihin, laitehankintoihin eikä yksinomaan virkistystarkoituksiin. Opiskelijoille myönnetään vain 900 euron stipendijä opinnäytetyön tekemiseen.

### TYÖSKENTELYAPURAHAT

Työskentelyapurahoilla halutaan antaa mahdollisuus tutkivaan työhön, omaan erikoisalaan syventymiseen tai taustatyöhön. Näihin tarkoituksiin jaetaan 5 000 euron apurahoja. Työskentelyn tuloksena syntyvä journalistinen juttu tai ohjelma on julkaistava vuoden 2020 loppuun mennessä.

### OPISKELIJASTIPENDIT

Säätiö jakaa 900 euron stipendijä opiskelijoille opinnäytetyön tekemiseen.

### SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

#### Liikkuvaa kuvaa ja grafiikkaa After Effectsillä

20.-22.3.2019, Helsinki

Kolmepäiväisellä kurssilla opitaan animoimaan valokuvia ja grafiikkaa, tutustutaan After Effects CC -ohjelman sisäisiin grafiikanluontiominaisuuksiin sekä grafiikan ja videokuvan yhdistämiseen.

#### Mobiilivideokurssi

2.-4.4.2019, Helsinki

Jokesin kolmen päivän intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella sekä tekemään koukuttavaa videosisältöä sosiaaliseen mediaan.

#### Programming for journalists

18.-22.3. 2019, Tukholma

Viiden päivän intensiivikurssilla keskitytään ohjelmointiin journalistisesta näkökulmasta. Kurssilla käydään läpi ohjelmoinnin perusteita, tehdään koodausharjoituksia, opitaan tiedonlouhintaa ja tiedonhankintaa. Opetuskieli on englanti.

#### Sovittelujournalismin työpaja

Keinoja konfliktierkkien aiheiden käsittelyyn

13.2. 2019, Tampere

20.3. 2019, Tampere

Miten kirjoittaa kärjistyneen keskustelun ilmapiirissä? Tampereen yliopiston sovittelujournalismin työpajassa etsitään keinoja konfliktierkkien aiheiden käsittelyyn, harjoitellaan auttavaa kriittistä, mutta rakentavaa työotetta.

#### Livestriimausta journalistille

1.4. 2019

Päivän intensiivikurssilla opitaan suoran verkkolähetyksen, video-striimausten perusteet. Koulutuksessa käydään läpi suoran lähetyksen tekeminen mobiilipuhelimella eri sosiaalisen median palveluihin, televisioon sekä verkkoon.

### VALMIIT KIELIKURSSIT

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista. Apuraha kattaa kurssimaksun, matkat ja majoituksen.

- Saksa, Freiburg 12.5.-25.5. 2019
- Espanja, Valencia 5.5.-18.5. 2019
- Venäjä, Pietari 19.5.-1.6. 2019
- Ranska, Montpellier 12.5.-25.5. 2019
- Englanti, Paington 2.6.-15.6. 2019
- Englanti, Lontoo 2.6.-15.6.2019
- Ruotsi, Tukholma 12.5.-25.5.2019
- Italia, Firenze 5.5.-18.5. 2019
- Arabia, Madrid 19.5.-1.6.2019

### SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan järjestötyöhön aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatkoihin joko kotimaassa tai ulkomailla. Apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti pitkään ay-toiminnassa mukana olleille jäsenille. Sananvapauden apurahat on tarkoitettu kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille.

### APURAHAN HAKEMINEN JA HAKUAIKA

Apurahojen haku päättyy 16.11. kello 17. Apurahahakemus tehdään sähköisesti Jokesin apurahajärjestelmään osoitteessa <https://www.aspicore-asp.net/jokes/>

Apurahahakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla 20.11. mennessä, muuten sitä ei oteta käsittelyyn.

Tarkemmat tiedot apurahakurssien sisällöistä sekä apurahojen hakemisesta osoitteessa [www.jokes-saatio.fi](http://www.jokes-saatio.fi)

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961.



Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

PL 252, 00531 Helsinki

# Ääniyrittäjät

Veera Luoma-aho ja Olli Sulopuisto suunnittelivat myyvänsä tekstejä, mutta asiakkaat halusivatkin podcasteja. Nyt tietämys siitä, millainen on hyvä podcast, kasvattaa liikevaihtoa kohisten.

NINA ERHO, TEKSTI • LIISA TAKALA, KUVA

**M**ieti, millainen podcast maailmasta puuttuu ja millaista sisältöä juuri sinä olisit oikea ihminen tekemään, sanoo **Veera Luoma-aho** hyvän podcastin synnystä.

Luoma-aho ja **Olli Sulopuisto** ovat elättäneet itsensä pari vuotta tuottamalla keskustelupodcasteja yrityksessään, jonka nimi oli ensin Toimitus, nyt Jaksomedia. Tähän mennessä takana on noin 40 tuotantoa.

Viikoittainen uutiskatsaus saattaa vaikuttaa isomman yleisön tavoitavalta podcast-idealta kuin vaikka viikoittainen katsaus bepopin tilaan. Uutiskatsauksia todennäköisesti kuitenkin tarjoaa jo joku iso toimija, johon kuulija valmiiksi luottaa. Siksi suppeampi raja-alue kannattaa.

Innostusta ei voi äänisisältöön kirjoittaa eikä editoida, mutta sen puute huomataan, Sulopuisto sanoo. Siksi podcastin aiheeksi sopii asia, josta tekijä muutoinkin puhuu koko ajan.

”Hyvä konsepti mahtuu yhteen virkkeeseen, kuten: ’Se ja se puhuu siitä ja siitä ja se on tosi mahtava’”, Luoma-aho sanoo.

**HYVÄSSÄ PODCASTISSA** on läsnäolon tuntu. Siinä kerrotaan ajatuksista, ei lueta niitä paperista. Kiinnostava keskustelu vaatii myös kuuntelemista.

”Hyvä podcastaaja uskaltaa pohdiskella ääneen ja aloittaa lauseen, jonka lopusta ei vielä tiedä”, Luoma-aho sanoo.

Monella hyvällä podcastilla on vakioelementti, ”Kypin uutisten loppukevenys”, jonka kuuntelija oppii tunnistamaan.

Luoma-aho ja Sulopuisto muistuttavat, että podcasteja kuunnellaan tyypillisesti nimenomaisesta halusta ja keskittyneesti. Silti aiheen käsittely ei saa olla kuivaa.

Hyvä podcast-puhe on aitoa keskustelua

tai aikakauslehtityyppistä, omaäänistä kerrota, ei uutistenlukua, ”radioteatteria” tai lähetysvirtaa.

Podcastin kuuntelija koukutetaan lentävällä lähdöllä. Parhaimmillaan napit korviinsa työntänyt yksinäinen työmatkaaja tai koiranulkoiluttaja voi kokea olevansa vuorovaikutuksessa tekijöiden kanssa.

**KUN LUOMA-AHO JA SULOPUISTO** perustivat firmansa, Sulopuisto oli tehnyt *Vikasietotila*-podcastia ja listannut podcasteja Jakso.fi-alustallaan, joka elää Jaksomedian kyljessä.

Päätökseen hän oli toiminimellä kirjoittava freelancetoimittaja. Luoma-aho työskenteli Allerilla digipäätoimittajana.

Vuonna 2015 molemmat esiintyivät Magazine Symposiumissa ja huomasivat puhuvansa samoista asioista. Molemmat halusivat myydä journalistin taitojaan ketterämmin ja laajemmalle kuin mikä oli mahdollista isojen mediatalojen kautta.

Lisäksi Sulopuisto halusi firman, jonka kasvu ei tyssäisi oman työkapasiteetin rajoihin. Luoma-aho aavisteli, että tuolloin alavireisten mediatalojen ulkopuolella oli asiakkaita, jotka himoitsevat journalistista osaamista.

Vaikka Jaksomedia kaupaa journalistista osaamista eli taitoa löytää kiinnostavat asiat ja niille yleisöä kiinnostava muoto, sen tuotteet ovat avoimesti yritysten ja organisaatioiden viestintää.

Asiakkaita ovat esimerkiksi Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA, Pihlajalinna, Sitra ja John Nurmisen Säätiö.

**ALUKSI KAKSIKKO SUUNNITTELI** myyvänsä tekstejä, mutta asiakkaat halusivatkin podcasteja. Ne myydään yleensä tuotantokausina, joten kaupat ovat yksittäisiä juttukauppoja isompia, ja alun konseptointityö kantaa myöhempiä jaksosia. Tuotto on siis ollut parem-

paa kuin jutuista.

Luoma-aho sanoo, että ”podcast-hype” on tuonut tilauksia, mutta tietenkään sen harjalla ei kannata myydä mitä tahansa.

”Olemme olleet jopa inhorealisteja ja sanoneet asiakkaille, että kai te ymmärrätte, ettei tällä medialla tavoiteta sataatuhatta ihmistä.”

”Podcast sopii organisaatioille, joilla on sanottavaa ja jotka hyötyvät sen pariin säännöllisesti palaavista kuulijoista”, Sulopuisto sanoo.

Sulopuisto tunnustaa kuuntelevansa podcasteja nopeutettuna. Se yksin ei kuitenkaan selitä, miten kaksi ihmistä ehtii hoitaa tuotannon, myydä, kehittää, hoitaa asiakassuhteita, opetella uutta ja vielä kokea, ettei yrit-

## VEERA LUOMA-AHO JA OLLI SULOPUISTO

• Työskentelevät omassa podcastien tuotantoyhtiössään, jonka nimi oli ensin Toimitus, nyt Jaksomedia.

• Veera Luoma-aho, 40, on aiemmin työskennellyt Allerin digipäätoimittajana, Olivian ja Ylioppilaslehden päätoimittajana sekä Helsingin Sanomien Kuukausliitteessä.

• Olli Sulopuisto, 38, on tietotekniikkaan erikoistunut vapaa toimittaja. Hänen juttujaan on julkaistu muun muassa Helsingin Sanomissa, Mikrobitissä, Tivissä ja Long Playssa.





**Suoraan asiaan.** Siinä missä radion keskusteluohjelmissa usein "aloitellaan", podcastin kuuntelija koudutetaan lentävällä lähdöllä, sanovat Olli Sulopuisto ja Veera Luoma-aho.

täminen ole ollut liian hektistä.

"Meillä on kaksi puolipäiväistä työntekijää, ja lisäksi ostimme freelancereilta", Luoma-aho sanoo.

**VAIKKA PODCAST-ANALYTIikka** on ollut kehittymätöntä, onnistumisen on tunnistanut siitä, että jaksojen latausluvut kasvavat tuotantokauden mittaan. Toisaalta Luoma-ahon ja Sulopuiston podcasteilla on aina muitakin kuin määrällisiä tavoitteita, kuten keskustelun herättäminen.

Jaksomedian liikevaihto oli viime vuonna

200 000 euroa ja tulee tänä vuonna ylittämään 300 000 euroa. Sulopuisto sanoo välillä miettivänsä, jääkö heiltä menestyksen tuoksinassa ja alan suomalaisina uranuurtajina huomaamatta jotain, jolla joku huristaa ohi.

Toisaalta kun kauppatavara on osaamista ja yritys velaton, tekemisen suuntaa on tarvittaessa melko helppo muuttaa.

Koska Jaksomedian työn maksavat podcasteja tilaavat organisaatiot, sen tuotteiden jakelu verkkoalustoilla ei tarkoita tulomenetyksiä vaan mahdollisuutta saada lisää

kuulijoita. Radioyhtiöiden, mainos- ja viestintätoimistojen sekä yksityisten ihmisten podcastit kilpailevat kuulijoista, mutta toisaalta kasvava tarjonta vahvistaa podcastien asemaa mediana.

Osaamistaan kaksikko kehittää ulkomailla. Se on inspiroivaa ja happamasti huvittavaa. Amerikkalaisten festareilla saatetaan käsitellä sitä, miten sadasta tunnista nauhaa koostetaan mieletön featuretarina.

"Meillä on tyypillisesti puolitoista tuntia materiaalia, josta tehdään kolmen vartin ohjelma." ●

# Median nuorallatanssi

Lokakuussa tuli kuluneeksi vuosi siitä, kun seksuaalisen häirinnän vastainen Me too -kampanja paisui maailmanlaajuiseksi. Miten suomalaismedia on onnistunut kampanjan uutisoinnissa?

KRISTIIINA SARASTI, TEKSTI • MARKUS PYÖRÄLÄ, KUVITUS

**R**uotsissa seksuaalinen häirintä on saanut paljon enemmän medianäkyvyyttä kuin Suomessa. Ruotsin lehdistökomitea (PON) on saanut syksyyn mennessä kymmeniä kanteluita Me too -kampanjaan liittyvästä uutisoinnista. Se on antanut neljätoista langettavaa päätöstä uutisista, joissa yksittäisiä henkilöitä oli syytetty seksuaalisesta häirinnästä liian hatarin perusteiden tai raiskauksesta syytetty oli tunnistettavissa. Tänä syksynä PON ottaa käsittelyyn vielä kymmenkunta tapausta.

Suomessa Julkisen sanan neuvostoon on tullut tähän mennessä neljä Me too -kantelua, jotka liittyivät **Tomi Metsäketon** uutisointiin. Kanteluista JSN käsitteli kaksi ja antoi molemmista langettavat päätökset syyskuussa.

Lisäksi JSN on saanut muutaman aihepiiriin liittyvän kantelun, jotka on karsittu puheenjohtajan päätöksellä esimerkiksi siksi, että julkisuuden henkilön yksityisyyden suojan loukkauksista koskeva kantelu on tehty ilman kyseisen henkilön suostumusta.

**ONKO SUOMALAISMEDIA** siis onnistunut Me too -kampanjaan liittyvässä uutisoinnissa ruotsalaisia paremmin?

Turun yliopiston mediatutkimuksen professori **Susanna Paasonen** ja Helsingin yliopiston sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtori **Elina Penttinen** arvioivat, että suomalaisessa Me too -uutisoinnissa ei ole tapahtunut samanlaisia yllälyöntejä kuin ruotsalaismediassa.

”Suomalainen media ei ole ottanut tuomioistuimen roolia eikä lähtenyt sensaatiohakuiselle linjalle, mustamaalaamaan syytettyjä tai syyllisiä”, Penttinen sanoo.

*Helsingin Sanomien* toimituspäällikkö **Esa Mäkinen**, Ylen ajankohtaistoimituksen päällikkö **Riitta Pihlajamäki** ja MTV:n uutisten vastaava päätoimittaja **Tomi Einonen** arvioivat, että heidän edustamansa mediat ja kilpailijat ovat kampanjan yhteydessä noudattaneet hyvää journalistista tapaa.

*Aamulehden*, *Iltalehden* ja *Ilta-Sanomien* toimitukset eivät vastanneet *Journalistin* kysymyksiin. Paasonen, Penttinen ja Einonen kuitenkin





arvioivat, että uutisointitapa on ollut turhankin varovainen.

"Media on saattanut alisuoriutua sen selittämisessä, miksi epäeettinen ja epäinhimillinen toiminta on pesiytynyt tietyille aloille ja miksi on kestänyt näin pitkään ennen kuin se on tullut julki", Einonen sanoo.

Susanna Paasosen mukaan Me too -uutisoinnista on jäänyt puuttumaan analyysi siitä, mitkä rakenteet ovat mahdollistaneet seksuaalisen häirinnän.

"Esimerkiksi **Aku Louhimiehen** tapauksessa pitäisi kysyä, mikä on ollut se kehys, joka on vuosikausia mahdollistanut vallan väärinkäytämisen."

Sukupuolittuneiden valtasuhteiden analysointi on Paasosen mielestä jäänyt mediassa ja julkisessa keskustelussa lähes olemattomiin.

Hänen mukaansa tiedotusvälineissä on sivuutettu myös kysymys siitä, mitä esimerkiksi Kallion lukion ja Turun Luostarivuoren koulun häirintä- ja hyväksikäyttötapaukset kertovat

suomalaisesta koulutusjärjestelmästä.

"Koulutusalan häirintätapauksista on alettu puhua kuin jo hoidetusta ongelmasta, kun väärinkäytökset on paljastettu ja esimerkiksi Kallion lukion tapauksessa lehtori erotettu virastaan", Paasonen sanoo.

Virasta erotettiin myös Kärsämäen koulun rehtori, joka vähätteli seksuaalista häirintää Ylen MOT:n reportaasissa.

Hyväksikäyttäjien ja häirinnän mahdollistajien erottaminen on Paasosen ja Penttisen mielestä hyvä alku, mutta se yksin ei riitä.

"On purettava koko hiljaisuuden kulttuuri, joka vaikeuttaa väärinkäytösten tutkimista useassa instituutiossa. Moni vaikenee näkemästään, koska pohtii omaa vastuutaan tapahtuneessa ja pelkää työpaikkansa maineen puolesta", Paasonen sanoo.

Ilman väärinkäytökset mahdollistavan ryhmädynamiikan ja yhteiskunnallisten rakenteiden analyysia ei päästä pohtimaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Lisäksi asian käsittely

puhtaasti yksilötasolla lisää sekä uhrien että syytettyjen paineita.

**YLEN RIITTA PIHLAJAMÄKI** ja **HS:n** Esa Mäkinen kuvaavat Me tooa vaikeaksi aiheeksi, koska uhrit ja heidän nimeämänsä tekijät ovat joutuneet poikkeuksellisen julkisen huomion kohteeksi.

Asiasta uutisoineet ovat siksi olleet nuorallantanssijan asemassa.

Susanna Paasonen ja Elina Penttinen pitävät huolestuttavana uhrien vaikeaa asemaa.

"Varsinkin nettikeskusteluissa Louhimiehen uhreja ja esimerkiksi urheilumaailman seksuaalisesta ahdistelusta kertonutta aitaajuksi- ja **Annimari Kortetta** on syyllistetty ja häpäisty urakalla", Paasonen sanoo.

Penttisen mielestä on kohtuutonta, että uhreja syyllistetään siitä, että he eivät itse lopettaneet uhkaavaa tilannetta. Hänen mukaansa media voi osaltaan kantaa vastuuta uhrien säälisestä kohtelusta asettamalla syytettyjen sanomiset asiayhteyksiinsä.

Esimerkiksi lukuisten oppilaidensa seksuaalisesta häirinnästä syytetty **Lauri Törhönen** esiintyi Ylen TV1:n **Arto Nyberg** -ohjelmassa 18. helmikuuta 2018 tekemisiään vähätellen. Penttisen mukaan olisi ollut uutismedian vastuulla kysyä, mistä Törhösen esiintyminen kertoi.

"Olisi pitänyt analysoida, mikä rooli valtarakenteilla ja sukupuolijärjestelmällä on siinä, että Törhösellä oli varaa käyttäytyä ylimielisesti paljastumisensa jälkeenkin."

Sama ohjelma on jäänyt askarruttamaan myös Paasosta.

"Törhönen sai parhaaseen katselu aikaan tilaa lupsakassa ohjelmassa, jossa hän sai rauhassa hymähdellä syytteille. Valta-asetelmat uusiutuivat: näkyvässä asemassa oleva sai paljon näkyvyyttä, kun taas vähemmän tunnetut naisuhrit saivat tyytyä vähäisempiin foorumeihin."

**Arto Nyberg** ei halunnut kommentoida asiaa.

Paasosen mukaan keskustelua seksuaalisesta häirinnästä pitäisi nyt laajentaa.

"Me too -keskustelusta tulisi vielä merkityksellisempää, jos se linkitettäisiin muihin sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyviin huolenaiheisiin. Pohdittaisiin esimerkiksi nykyhallituksen politiikan sukupuolivaikutuksia, kuten **Anu Koivunen** on tehnyt."

Median olisi Paasosen mielestä myös rohkeammin haastettava kertomusta, jonka mukaan tasa-arvo on Suomessa jo toteutunut.

"Median pitäisi enemmän tehdä näkyväksi, miten erilaisia asemia ihmisillä on muun muassa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen takia."

Paasosen mukaan Me too -kampanjalla on yhteys myös siihen, että Helsinki Pride kasvoi tänä vuonna massiiviseksi ja siihen osallistui noin 100 000 ihmistä.

"Kyse on yksityisen yhteiskunnallistumisesta käytävän keskustelun uudesta syklistä."

Me too on muistuttanut, että seksuaalisuus on myös poliittista, ja tämän poliittisen ulottuvuuden analyysi on vasta alkamassa. ●



# Bloggaaja kiinnostaa, toimittaja ei

Yhteistyökumppanit ovat hylkäämässä kauneustoimittajat. Bloggaajat kiehtovat markkinoijia enemmän kuin perinteinen kauneusjournalismi.

NINA ERHO, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

**K**auneustoimittajien työtapoja ei enää tunneta eikä heitä tunnusteta alansa erityisosaajiksi. Muutos on heikentänyt kauneustoimittajien mahdollisuuksia tehdä työnsä hyvin.

Näin kuvailee Kauneustoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja **Pia Paalasvuo** jäsenten kokemuksia viestintä- ja pr-toimistojen viestinnästä. Yhdistys kysyi viime kesänä jäsentensä kokemuksia yhteistyökumppaneiden eli kauneusalan toimijoiden viestinnän laadusta.

”Tietojen kerääminen juttuihin on vaikeutunut. Kyselyihimme ei vastata, testiin tai kuvauksiin pyydettyjä tuotteita ei lähetetä. Saamamme tiedot ovat usein puutteellisia tai jopa vääriä”, Paalasvuo kertoo.

Paalasvuo on hius- ja kauneusalan erikoisammattilehden *Pinnin* toimittaja.

**VUONNA 2007 PERUSTETUN** yhdistyksen jäsen ja *Kotilieden* toimittaja **Eeva-Helena Laurinsalo** muistaa, kuinka alan yritykset olivat kymmenen vuotta sitten vähän liiankin kiinnostuneita toimittajista. Nyt meidät on unohdettu, hän sanoo.

Perinteisten kauneustoimittajien tilalle ovat kiilanneet bloggaajat, jotka eivät välttämättä ole sitoutuneet *Journalistin ohjeisiin*.

Laurinsalo muistuttaa perinteisen kauneusjournalismin vahvuuksista: Jutuissa esitellään ja vertaillaan useiden valmistajien tuotteita. Juttujen lähteinä käytetään ihon asiantuntijoita, ei vain kauneusfirmojen tuotepäälliköitä tai tiedotteita.

Kauneustoimittaja tarkistaa tiedot ja tunnistaa alalla toistuvat, tuotteista turhan optimistisen kuvan antavat väittämät.

”Kauneusjournalismi ei välttämättä muuta maailmaa, mutta tarkistamattomien tietojen ja väitteiden leviäminen esimerkiksi aurinkosuojista voi olla oikeasti vaarallista. Kauneusjournalisti todistaa asiantuntijuutensa arvon vain tekemällä työnsä edelleen hyvin.”

**JÄSENTENSÄ TIEDONSAANTIA** yhdistys on pyrkinyt parantamaan palkitsemalla vuosittain yrityksen tai viestintätoimiston, joka on hoitanut alan mediaviestintää hyvin.

Lisäksi se järjestää jäsenilleen koulutusta esimerkiksi videoiden tekemisestä, jotta uusiin kanaviin syntyisi luontevasti myös journa-



**Tavoite pysyy.** Kauneustoimittajien yhdistys on perustettu vaalimaan alan hyvää journalismia. Ennen sen haastoi alan yritysten liiallinen kiinnostus toimittajiin, nyt liian vähäinen, sanovat yhdistyksen hallitukseen kuuluvat Satu Varjonen, Pia Paalasvuo ja Eeva-Helena Laurinsalo.

**”Kyselyihimme ei vastata, testiin tai kuvauksiin pyydettyjä tuotteita ei lähetetä.”**

Pia Paalasvuo, puheenjohtaja, Kauneustoimittajien yhdistys





## Päätoimittajat: Jälki on edelleen hyvää

Kauneustoimittajien yhdistyksen puheenjohtajan **Pia Paalasvuon** mukaan kesällä tehdyn jäsenkyselyn taustalla on huoli koko kauneusjournalismin tulevaisuudesta. Kauneustoimittajia on viime vuosina irtisanottu lehdistä ja journalistisia kauneussisältöjä on korvattu blogeilla.

Sanoman kustantaman *Glorian* ja Fokus Median *Cosmopolitanin* päätoimittajat myöntävät, että kauneusjournalismin tekeminen on muuttunut, mutta pitävät jälkeä lehdistään silti hyvänä.

*Glorian* nykyisellä tuottajamallilla on päätoimittaja **Saila-Mari Kohtalan** mielestä hyvät ja huonot puolensa.

"Ulkopuoliset tekijät tuovat moniäänisyyttä, mutta tilaajan pitää olla huolellinen. Me olemme viihdebisneksessä ja esittelemme lukijoille ihania tuotteita, mutta esiteltäviä pitää olla useita ja niiden valinnan pitää olla journalistista."

"Lukijamme ovat kansainvälisiä, itsevarmoja naisia, joille puffijutut eivät toimi."

*Glorian* kauneustuottaja on alan kokenut toimittaja **Kristiina Raitala**. Kauneusblogeja lehden sivuilla ei ole.

*Cosmopolitanin* kauneusjutut tekevät pääosin freelancerit päätoimittajan ja toimituspäällikön tilauksesta. Lehdellä oli aiemmin oma kauneustoimittaja, mutta hänen lähdettyään muualle uutta ei palkattu, sanoo päätoimittaja **Stina Mäntyniemi**.

"Koska meiltä puuttuu oma kauneusammattilainen, pyrimme suunnittelemaan jutut yhdessä freelancereiden kanssa. Ilman ammattimaisia freelancereita meillä olisi vaikeampaa."

Varsinaisia kauneusbloggaajia lehdellä ei ole, mutta kauneudesta kirjoittavia bloggaajia on. Mäntyniemen mielestä bloggaajat edustavat itseään ja esiintyvät kokemusasiantuntijoina, mikä on eri asia kuin lehden varsinainen kauneusjournalismi. Hänen mielestään lukijoilla ei ole ollut näiden erottamisessa ongelmia.

"Kun juttu on kirjoitettu toimituksen ja toimittajan nimellä, se sisältää lupauksen, että se on journalistisesti tuotettu kokonaisuus ja taustalla on asiantunteva toimittaja, joka on selvittänyt faktoja. Jos bloggaaja kirjoittaa blogiinsa, että tätä kauneustuotetta käytän, se on häneltä."

Mäntyniemi ei allekirjoita väitettä, että bloggaajat olisivat kaappaamassa kauneusjournalistien kenttää.

"Bloggaajilla on erilainen sisällöntuotanto ja -logiikka. Toimittajien pitää kiinni omasta logiikastaan. Nykyinen sisällön ylituotanto vaatii kaikilta tekijöiltä enemmän."

ANNAN PÄÄTOIMITTAJA EMMA KOIVULA JA EEVAN PÄÄTOIMITTAJA RIITTA NYKÄNEN KIELTÄYTYIVÄT HAASTattelusta. KAUNEUDEN & TERVEYDEN PÄÄTOIMITTAJA ULLA VEIRTO EI VASTANNUT HAASTattelupyyntöön.

listista sisältöä.

Kauneudesta kirjoittava freelancetoimittaja ja bloggaaja **Sini Kesänen** sanoo kiinnostavansa alan viestijöitä enemmän bloggaajana kuin toimittajana, vaikka tavoittaa lehtijutuillaan paljon enemmän lukijoita kuin blogeillaan.

Kesänen tapauksessa bloggaaminen on hyödyttänyt toimittajan työtä muutoinkin kuin tiedonsaantimielessä.

"Kirjoittamiseni on nopeutunut.

Kun blogiin pitää miettiä myös kuvat, olen alkanut muutoinkin paremmin huomata, millaista sisältöä ja minne mistäkin asiasta voi saada."

Vaikka maailman muuttuminen tuntuu raadolliselta, menneisyyteen ei Kesänen mielestä kannata haikailla.

"Kauneustoimittajan on nyt oltava moniosaaja – tai vaihdettava alaa." ●

# Rivstart för nya SPT – byrån söker sin form

Nyhetsbyrån SPT har, med hjälp av externt stöd, nästan tiodubblat sin omsättning under sitt första år. Nu ska den handplockade vd:n och chefredaktören Pär Landor också se till att antalet betalande kunder ökar.

JEANETTE BJÖRKQVIST OCH LINA LAURENT, TEXT • JUSSI VIERIMAA, FOTO

**N**ya kunder, kommersiellt innehåll, större synlighet i Norden, fler satsningar på digital utveckling, nya kontorsutrymmen i Helsingfors och ett bredare frilansnätverk... Nyhetsbyrån SPT har knappt hunnit få igång verksamheten men listan på vad som ska göras är lång.

Mycket har redan hänt. När nyhetsbyrån inledde sin verksamhet den 1 november i fjol fanns en chefredaktör, **Anna Back**, och en anställd, sportredaktören **Sebastian Backman**. En rekryteringsprocess var i full gång och redaktionerna runt om i Svenskfinland väntade med spänning på hurdant material SPT skulle leverera.

Läget i dag? Byrån producerar dagligen material, kring 20–30 rubriker. Desken bemannas sju dagar i veckan från sex på morgonen till tio på kvällen. Arbetskraften består av cirka åtta årsverken. Ekonomin är stark.

I år får Svensk Presstjänst Ab, som driver nyhetsbyrån, 400 000 euro i specialunderstöd av staten och 300 000 euro i stöd av Svenska Kulturfonden. Därtill kommer drygt en halv miljon euro från kunderna, KSF Media, HSS Media och Förlags Ab Sydvästkusten (Fabsy).

**FÖR ATT LEDA** det snabbt växande bolaget handplockade styrelseordförande **Patrik Stenvall** under sensommaren **Pär Landor** till VD. Han ska också, skulle det visa sig, efter årsskiftet ta över posten som chefredaktör. Den nuvarande chefredaktören Anna Back återgår till sin tjänst på KSF Media. Hon erbjöds aldrig den kombinerade posten som vd och chefredaktör, utan istället ett jobb som "vd:ns och chefredaktörens

högra hand", vilket hon tackade nej till.

"Det är ett superlitet företag. Det ska räcka med en person som sköter allt. Det kan inte finnas två starka ledare", säger Anna Back.

Hon lyfter fram att jobbet på SPT varit givande.

"Det har varit jätteskoj. Det här gänget [SPT:s anställda] är oerhört mångsidigt och det material de producerar ger definitivt ett mervärde till alla tidningsläsare i Svenskfinland."

## ”Ur Husis egos perspektiv är det Vasabladet som vinner på det här.

Richard Nordgren, nyhetschef vid Hufvudstadsbladet

**PÄR LANDOR** tar för sin del över ett bolag, som tack vare de externa stöden har en stabil ekonomi och stora planer. Ägarna har gett nyhetsbyrån tre år för att komma igång och Landor kommer nu närmast att satsa på att få fler kunder.

Förhandlingar pågår, säger han, men med vem kan han inte avslöja.

"Journalistik, i första hand. Efterfrågan på SPT:s produkter är vansinnigt stor."

På en direkt fråga utesluter han inte att byrån också börjar sälja kommersiellt innehåll och sköta till exempel organisationskommunikation.

"Jag har inga problem med att också sälja sådant, men börjar vi producera det så behövs det förstås en annan avdelning än redaktionen. Grejen är att vi måste göra en lönsam affär av det här. Vi kan inte förlita oss på olika stöd i all tid framåt."

**UNDER DET GÅNGNA ÅRET** har en handfull reportrar haft fullt upp med det dagliga arbetet. Material som avsevärt skiljer sig från det FNB producerade anser de lokala redaktionerna inte att det syns till.

"Textmässigt är det nog inte någon hemskt stor skillnad, men däremot är kommunikationen med SPT:s redaktion mycket öppnare", säger **Pia Heikkilä**, nyhetschef på *Åbo Underrättelser* (ÅU).

Hennes redaktion var den första finlandssvenska redaktionen som lämnade FNB i en process som senare ledde till att hela den svenska verksamheten lades ner. ÅU var också den första redaktionen utanför KSF Media och HSS Media som i våras sällade sig till Nyhetsbyrån SPT.

Tidningens tidigare beslut om att lämna FNB och bli ultralokala togs då Pär Landor fortfarande var styrelsemedlem i Svensk Presstjänst och chefredaktör för ÅU.

Han hann också vara med ända på slutrakan i de diskussioner där den nya nyhetsbyrån planerades.

"Då sa jag att om det här blir den form av samarbete mellan de finlandssvenska mediehusen som börjar fungera så tycker jag att Fabsy ska vara med – även om vi precis fattat beslut gå ut FNB. På något möte sa jag också att jag skulle vara perfekt för jobbet att sälja det här."

Kort senare – våren 2017 – lämnade Landor ÅU för att bli kommunikationschef vid Åbo-rederiet Alfons Håkans.

**HOS REDAKTIONERNA** finns det förståelse för att SPT är i inledningen av en uppstart. Nyhetscheferna som vi talat med lyfter fram att materialet är snävare än FNB:s, men kommunikationen fungerar rakare och SPT upplevs till och med mer lyhörd, precis som ägarna önskade.





**Förstående.** Varken Åbo Underrättelsers nyhetschef Pia Heikkilä eller kollegerna vid de andra lokalredaktionerna har märkt någon stor skillnad mellan SPT:s och FNB:s material annat än att mängden numera är mindre. Samtidigt har man stor förståelse för att det har varit ett hektiskt första år för SPT:s personal.

”Utmaningen för oss är att vi är så lokala att det är sällan som vi har direkt nytta på det sättet. Men Skogbyolyckan var ju ett bra exempel där SPT hjälpte till med det nationella medan vi skötte det lokala”, säger **Thomas Sundström**, journalist vid KSF-ägda *Västra Nyland*.

Han tillägger att SPT:s uppgift inte är skraddarsydda lösningar för varje liten redaktion. Den är att leverera material som intresserar fler än en.

De som än så länge haft störst nytta av SPT verkar vara centralredaktionerna i Vasa och Helsingfors. Men vid *HBL*:s redaktion saknar man den utlovade närvaron i alla regioner. För närvarande har SPT ingen reporter i Österbotten och den reporter som finns i Åbo har haft en hel del deskturen.

”Ur *Husis* egos perspektiv är det *Vasabladet* som vinner på det här. De får det material

de vill ha från Helsingfors medan vi inte får någonting från regionerna. När det händer något större vore vi betjänta av det och Åbo skulle vi definitivt vara mer intresserade av”, säger **Richard Nordgren**, nyhetschef vid *HBL*.

**I SPT:S ANSÖKAN** om presstöd från i fjol (då bolaget beviljades 40 000 euro) stod att ”verksamheten kommer att utlokaliseras så att närvaro och nätverk finns i alla finlandssvenska landskap”. I årets ansökan beskrivs SPT som den ”viktigaste externa innehållsleverantören till de finlandssvenska mediehusen”.

Patrik Stenvall påpekar att frågan om bevakningen i Österbotten löser sig i november. Att han i ansökan om statsunderstöd listat Svenska Yle som en ”central samarbetspart” trots att inget material sålts till Svenska Yle varken 2017 eller 2018 kommen-

terar han så här:

”Det där är jättebesvärligt med ansökningar som blir offentliga, det strider ju lite mot andan i aktiebolagslagen. Vi diskuterar med Svenska Yle, ja.”

När man läser SPT:s ansökan till undervisnings- och kulturministeriet finns det ytterligare punkter som verkar beskriva en målsättning och inte den verkliga situationen i dag. Omsättningen har tiodubblats men har de verkliga kostnaderna ökat i samma takt?

Patrik Stenvall säger att SPT fick mer pengar än man räknat med.

”Nu ger det här muskler att utveckla.” ●

DU KAN LÄSA MER OM SPT OCH PRESSTÖDET I EN SEPARAT ARTIKEL PÅ JOURNALISTENS WEBBPLATS: ”MOTSVARAR SPT:S ANSÖKAN OM PRESSTÖD VERKLIGHETEN?”

EN ANNAN ARTIKEL HANDLAR OM STYRELSEARBETET: ”ENDAST PROFESSOR SER JÄVSPROBLEMATIK”.  
JOURNALISTI.FI.



LINA LAURENT ● lina.laurent@vintermedia.fi SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST FRÅN HELSINGFORS OCH KURU.

## Rekrytering med besk eftersmak

**A**tt ingen i ledningen för Svensk Press-tjänst Ab ser att det kan uppstå en intressekonflikt eller en jävsproblematik på grund av vd:ns och en av styrelsemedlemmar-nas äktenskap är intressant. Förvånande är att ingen av dem heller verkar ha funderat på vilket intryck turerna kring grundandet av SPT och den senaste rekryteringen ger utåt.

När Nyhetsbyrån SPT grundades för ett år sedan gav hela processen sken av att vara en handfull människors dröm som gick i uppfyllelse. Arkitekterna till den nya byrån, med **Patrik Stenvall**, **Svante Wahlbeck** och **Susanna Landor** (då **Ilmoni**) i spetsen planerade byrån i tysthet, bakom ryggen på FNB. FNB satt då i Svensk Presstjänst Ab:s styrelse men fick inget veta om de grandiosa planerna som smiddes i Svensk Presstjänsts namn (Läs mer om vändningarna i *Journalisten* 12/2017). När SPT nyligen rekryterade **Pär Landor** till vd verkar det återigen som om allt planerats i en liten krets. Styrelsen har heller inte en enda gång under det gångna året träffat chefredaktör **Anna Back** för att diskutera hur nyhetsbyrån fungerar.

Risken med en liten krets är att man blir för självupptagen. Man blir inte tillräckligt lyhörd

för omvärlden, för hur ens varumärke uppfattas och för om man håller det man lovar.

Bristen på förmågan att ta ett steg bakåt och granska sig själv eller sin verksamhet från ett nytt perspektiv har märkts i många delar av arbetet med vår artikel om SPT, till exempel i **Jeanette Björkqvists** första kontakt med **Pär Landor**.

### ”Risken med en liten krets är att man blir för självupptagen.”

Då hon i telefon, för en dryg månad sedan, för första gången nämnde en eventuell jävsproblematik blev han riktigt irriterad:

”Vart vill du komma med det här insinuerandet?”

Och:

”Nu talar du med en journalist. Nu ska skippa bullshittet, jag sku bara vilja se ett annat exempel. Ge ett exempel på när nånsin tidigare såna här saker har tagits upp i *Journalisten*.”

När vi träffades på nytt bad han visserligen om ursäkt, men först efter att vi tagit upp frågan.

Ett annat exempel är då **Susanna Landor** bad mig berätta i vilka situationer en eventu-

ell intressekonflikt kunde uppstå. Hon förstod inte frågan överhuvudtaget. Ifall styrelsen diskuterat frågan grundligt så skulle den både ha exempel på problematiska situationer och lösningar på dem.

Dessutom har flera personer, utan att våga ställa upp med namn, vittnat om att **Pär Landors** ilska utbrott inte var en engångsföreteelse. **Patrik Stenvall** har för övrigt aldrig hört talas om att **Pär Landor** skulle ha ett häftigt temperament, eller som **Landor** själv säger: ”Jag är bestämd.”

Sedan är det också intressant att **Patrik Stenvall**, både när jag intervjuade honom om SPT i fjol och när vi gjorde det i år, avslutade intervjun på ett så gott som identiskt sätt.

”Jag önskar ju att du skulle se det här på något sätt som en bra sak för journalistiken inom Svenskfinland.” (2017)

”Jag önskar att ni sku vara med på det här men jag vet inte var ni står.” (2018)

Han påpekade också att det ligger en hel del ”ideellt och ideologiskt” arbete bakom byrån (De flesta som varit med om att planera SPT har en årslön på minst 70000 euro.)

En journalistisk verksamhet ska tåla en journalistisk granskning. Och en verksamhet som får 400000 euro i statligt stöd är ingen privat angelägenhet.

### VD FIRADE GENOM ATT BÖRJA BLOGGA

Sevendays stall av bloggare har fått förstärkning av HSS Medias vd **Anna-Mari Karhunen**. Den första oktober hade hon varit ett år på vd-stolen och samma dag publicerades också hennes första blogginlägg.

”Jag funderade på hur jag skulle uppmärksamma mitt jubileum och i stället för kaffe och tårta valde jag att göra verklighet av mina planer på att börja blogga”, förklarar hon.

Hennes första år på HSS Media har präglats av förändring, eller change management som det heter.

”Vi har stora digitala projekt på gång och det roliga är att vi märker att åtgärderna bär frukt. Jag vill förstärka det som vi är duktiga på, det vill säga att engagera våra läsare och ge dem intressant innehåll.”

I Sverige väljer allt fler mediehush att lägga sitt journalistiska material bakom betalvägg. Dit hör Mittmedia, som förra veckan meddelade att innehåll på koncernens nyhetssajter från slutet av oktober blir tillgängligt endast för prenumeranter.

”Inom HSS Media har vi en klar strategi där en del av nyheterna är öppna för alla, medan en del kräver prenumeration. Den balansen fungerar bra för våra läsare och vi följer nog med den data som visar hur vårt innehåll blir läst”.

Johan Svenlin

### JOURNALISTER TAR PLATS PÅ BOKMÄSSAN

Det blir som tidigare år en hel del journalistframträdanden på bokmässan i Helsingfors. Den arrangeras i vanlig ordning sista veckoslutet i oktober och på fredag 26 oktober blir det en mediespäckad eftermiddag på scenen Fiskehamnen.

Då berättar **Staffan Bruun** om sin kärlek till sin tidigare arbetsplats, utifrån sin bok *Mitt liv på HBL*. På samma scen presenterar **Marcus Rosenlund** sin nya bok *Väder som förändrade världen*. Därefter följer en diskussion mellan medieforskaren **Anu Koivunen** och historikern **Henrik Meinander** om demokratins drivkrafter och hur man hanterar intolerans, när de politiska och mediala fälten har förändrats.

Johan Svenlin



# Suosittelubotti päättää, mitä luet

MARJA HONKONEN, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Algoritmi valitsee, millaisia uutisia lukijalle tarjotaan. Pitäisikö hänelle kertoa, mihin valinnat perustuvat?

**L**uetko tänään ensimmäiseksi politiikan uutiset vai ihmissuhdejutun?

Nykyisin sen voi päättää puolestasi algoritmi, joka personoi uutissovellustasi. Se on voinut määrittää sinun lukevan mieluiten parisuhhteista, vaikka itse ajattelet olevasi kiinnostunut talousuutisista.

Mediatalat eivät useimmiten kerro, miten personointi toimii. Perusteita avataan lähinnä tietosuojaselosteissa ja käyttöehdoissa, esimerkiksi kun uutissovelluksen ottaa käyttöön.

Personointi ei sinällään ole huono asia, Columbian yliopiston digitaalisen journalismin tutkimuskeskuksen johtaja **Emily Bell** sanoo. Hän huomauttaa, että monella uutisvälineellä olisi silti parannettavaa läpinäkyvyydessä.

”Uutisorganisaatioilla olisi velvollisuus kertoa paljon avoimemmin esimerkiksi kohdentamisesta tai tiedoista, joita ne yleisöstä keräävät”, Bell sanoo.

Myös Julkisen sanan neuvosto on pohdinnut, pitäisikö medially olla avoimuudesta yhteiset säännöt. Linjausta ei vielä valmistella, vaan puheenjohtaja **Elina Grundström** kertoo neuvoston kuulostelevalle toimitusten tarpeita.

**UUTISTARJONNAN** personointi on Suomessa vielä melko vähäistä. Uutiset sivut ovat journalistisesti järjestettyjä ja eri käyttäjille pääosin samanlaisia. Yle Areenassa algoritmi räätälöi etusivun kullekin käyttäjälle, mutta ainakin yksi sisältövinkeistä on aina toimituksen valitsema.

Uutisapplikaatioissa personointia käytetään enemmän. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* HS-sovelluksessa on Sinulle-osio, jonka sisältöön käyttäjä voi vaikuttaa valitsemalla asiasanoja. Lisäksi suosituksia määrittävät lukuhistoria ja journalistinen merkitys, toimituspäällikkö **Esa Mäkinen** kertoo.

**”Suositeltua sisältöä on vielä niin vähän, ettei ole vaaraa, että se johtaisi lukijoita harhaan.”**

Kirsi Hakaniemi, Keskisuomalaisen digiliiketoiminnan johtaja

”Algoritmeja kehittäessämme ajatus on ollut, että haluamme pitää journalistisen painoarvon keskeisenä”, Mäkinen sanoo.

Jos suosituksia perustuisivat vain lukuhistoriaan, vaarana olisi Mäkisen mukaan kuplautuminen. Siksi kaikissa *Hesarin* versioissa

toimituksen päättämää juttujärjestystä tarjoillaan ensimmäisenä. Verkoetusivun personointia on tosin pohdittu.

Ylen Uutisvahti-sovelluksen Sinulle-osion suositukset syntyvät karkeasti samaan tapaan kuin *Hesarin*. Sovelluksen Android-versiossa on otettu vast'ikään käyttöön myös Voitto-uutisrobotin itseoppivat suositukset, jotka kehittyvät käytettäessä.

Suosituksiin vaikuttavat uutisdeskin tekemät painotukset, Ylen etiikkapäällikkö **Timo Huovinen** kertoo.

”Sitä kautta suosituksiin tulee ihmisen kädenjälki, vaikka kyse on algoritmista.”

**KAIKKI HAASTATELLUT** kertovat, etteivät lukijat ole toistaiseksi olleet kovin kiinnostuneita suosittelun perusteista.

Yleisö voi myös olla tottunut tai jopa tyytyväinen siihen, että juttujärjestyksen valitsee toimitus.

*KSML.fi*-palvelussa kokeiltiin osastoihin perustuvaa personointia jo vajaa kymmenen vuotta sitten, mutta siitä luovuttiin, koska käyttäjät eivät innostuneet, Keskisuomalai-

nen-konsernin digiliiketoiminnan johtaja **Kirsi Hakaniemi** kertoo.

Nyt konsernin lehtien etusivuilla on Suosittelemme sinulle -laatikko. Lisäksi on pohdittu alueellisesti kohdennettuja push-ilmoituksia.

Hakaniemi ei vielä näe riskiä sille, että yleisön saamien uutisten kokonaisuus vinoutuisi.

”Suositeltua sisältöä on vielä niin vähän, ettei ole vaaraa, että se johtaisi lukijoita harhaan”, Hakaniemi sanoo.

**PERSONOINNIN YLEISTYESSÄ** avoimuuden perusteista sopiminen voisi olla toimitusten mielestä paikallaan.

”Toistaiseksi on pärjätty *Journalistin ohjeilla*, mutta pohdinnalle pitää olla avoin”, Timo Huovinen sanoo.

Esa Mäkisen mukaan tarkkoja sääntöjä olisi vielä hankala laatia. Ymmärrys aiheesta on vielä vähäistä koko alalla. Ensin pitäisi määrittää ongelmat.

Läpinäkyvyys on silti välttämättöntä.

”Jos personointi yleistyy voimakkaasti ja siitä ei olla avoimia, se voi vähentää yleisön luottamusta”, Mäkinen pohtii. ●



anna hyvän kiertää



**Sisällä ja ulkona.** Tuomas Karemo kuunteli Mika Vainio -juttua tehdessään paljon tämän levyä. Toisaalta se, ettei Karemo ollut täydellinen Vainio-hifistelijä, helpotti tämän tarinan avaamista muillekin kuin elektronisen musiikin faneille. ”Kulttuuritoimittajan työhän on nimenomaan avata taiteen sisäpiirejä.”

TUOMAS KAREMO, 37

- Työskennellyt toimittajana Ylen Kulttuurcocktailissa sen alusta lähtien eli reilu pari vuotta.
- Toimittanut aiemmin Yle Radio 1:n Kulttuurimetta ja Radio Suomen Ajantasaa (aiemmin Tänään iltapäivällä).
- Työskennellyt Ylessä vakituisesti vuodesta 2006. Teki ensimmäisen Yle-juttunsa Oulussa vuonna 1999.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIENTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

## KALLE KINNUSEN VALINTA

Freelancetoimittaja Kalle Kinnunen valitsi esiteltäväksi **Tuomas Karemon** jutun *Mika Vainio – A Quiet Life*, joka julkaistiin Ylen verkkosivuilla 18.12.2017:

”Tuomas Karemo on Ylen toimittaja, joka on käsitellyt *Kulttuurcocktailissa* monenlaisia aiheita ja kokeillut epätavallisia lähestymistapoja. Edesmenneen muusikon **Mika Vainion** muotokuva koostuu ainoastaan Vainion kollegojen, ystävien ja sukulaisien sitaateista. Siinä on hämentävää rehellisyyttä, erikoisia yksityiskohtia ja tulkinnanvaraisia tunteita.

Esisilmäyksellä teksti on raskas, mutta siitä muodostuu eheä kuva ihmisestä. Teksti olisi ehkä liian rosainen ja pitkä painettuun suomalaiseen mediaan. Muoto on kuitenkin aiheelle juuri sopiva.”

# Kuolleen taiteilijan tarina

NINA ERHO, TEKSTI • EMILIA KANGASLUOMA, KUVA

”Ehdotin tuottajalleni **Mika Vainion** haastattelua, koska tämä vaikutti tärkeältä taiteilijalta, josta ei ollut tehty paljon juttuja. Halusin tehdä jutun, vaikka Vainio asui Oslossa ja minua oli varoitettu, että hän saattaa olla haastatteluissa ihan hiljaa. Sitten Vainio yllättäen kuoli”, kertoo Ylen *Kulttuurcocktailin* toimittaja **Tuomas Karemo**. Hänen juttunsa *Mika Vainio – A Quiet Life* julkaistiin Ylen verkkosivuilla 18.12.2017.

”Elektronisen musiikin pioneeriksi kutsuttua Vainiota muisteltiin ulkomaisissa medioissa, mutta Suomessa ei ilmestynyt isoja juttuja. Päätin itse kertoa hänen tarinansa, ja haastattelin kahtatoista ihmistä, joilta ajattelin käyttää sitaatteja. Kirjoittamisesta ei tullut mitään: tarinaan jäi isoja aukkoja, enkä saanut sitä toimimaan. Lopulta heitin jutun roskiin kuukausiksi.

Sitten vastaan tuli paperi, johon olin listannut haastateltavien nimiä ja sain ajatuksen: annan heidän kertoa. Kronologia syntyi, kun järjestin kertomukset tietyllä tavalla. Silti epäilin, onko tämä superlaiska tapa tehdä juttu.

Toisaalta haastateltavien äänen löytäminen oli työlästä, koska tein osan haastatteluista maantieteellisistä syistä sähköpostilla ja puhelimesta. Tapaamatta oli vaikea rakentaa luottamusta, ja kirjoittaessa sanavalintojen ja nyanssien kanssa piti olla tarkkana.

Kuolleista puhuminen vaatii hienotunteisuutta, mutta Vainion kohdalla vaikeaa oli myös se, että hänellä oli alkoholiongelma. Se vaikutti kaikkeen, joten sen oli oltava jutussa, mutta ilman tirkistelyn tai mässäilyn tuntua. Osa haastateltavista varoi puhumasta asiasta, mutta Vainion isän ja veljen avoimuus rohkaisi minua ja ehkä lopulta myös muita haastateltavia.

Juttua tehdessäni hermoilin, saanko avattua marginaalisen tekijän merkityksen ja taiteilijuuden haastateltavien avulla, jotka ovat hänen tarinassaan niin sisällä. Jos se ei onnistuisi, kuukaan ei lukisi näin pitkää juttua.

Kaiken rimakauhun jälkeen yleisön palaute oli hyvää, juttu on koskettanut ihmisiä. Se ilahduttaa minua, koska mietin aina paljon, millaisen tunnereaktion haluan jutuillani herättää.”



## Elävä kuva taloustoimittajista

**K**un journalisti juhlii omia tai edustamansa seuran pyöreitä, syntyy turhankin usein teos. Lukijalta historioihin ja omaelämäkertoihin tarttuminen vaatii harrastuneisuutta.

**Jouni Yrjänän** 10. lokakuuta ilmestynyt *Rahan perässä, vallan kintereillä – suomalaisen talousjournalismin historia* on kuitenkin kelpo poikkeus. Se on ammattihistorioitsijan tekemä, elävästi kirjoitettu kirja. Ja vaikka se on 70-vuotiaan Taloustoimittajien yhdistyksen tilaustyö, kaunistelu ja loputtomat Tärkeiden ihmisten listat puuttuvat.

Päinvastoin, suomalaista taloustoimittajista syntyy inhimillinen, tarkka kuva. On tehty huikeita juttuja ja rohkeita valintoja, mutta myös ennustettu väärin, suosittu kavereita ja vähän itsekkin sekoiltu pörssissä. On noustu kirjureista kriittiseksi ja kovapalkkaiseksi journalistieliteiksi ja tultu sulatetuksi politiikkaan tai kotimaahan.

Journalismin ohella Yrjänän teos kertoo talousvaikuttajien mediasuhteesta, joka ei ole ollut kivuton tai vailla vaikutusyrityksiä. Tar-

kastelu on herkullista nyt, kun Nokian nokkamiehet kinaavat julkisesti hyvästä johtajuudesta.

Kyllä ei ollut sama meininki 1800-luvulla, kun *Åbo Underrättelser* raportoi tilastoja Turun porvareista.

**Marja Honkonen**

JOUNI YRJÄNÄ: RAHAN PERÄSSÄ, VALLAN KINTEREILLÄ. SUOMALAISEN TALOUSJOURNALISMIN HISTORIA. OTAVA.



VESA HEIKKINEN Twitter: @tosentti  
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

## Vittu pannasta

Kokoomuslaiselta v-alkuista tekstiä ex-EK-pomolle”, uutisoi *Kansan Uutiset* ja moni muu lehti äskettäin. Uutisissa kerrotaan *Iltalehden* jutusta, jossa **Lasse**

**Laatunen** valottaa näkemyksiään työmarkkina-asioista.

Laatunen kirjoittaa palautteesta, jota hän on saanut eduskunnassa: ”alkoi sataa päälleni v-alkuista tekstiä enemmän ja vähemmän”. Kaikille on selvää, että Laatunen viittaa vielä vattuun. Miksi ei saman tien kirjoita vittua näkyviin?

Yleiskielen sanakirja määrittelee vitun alatyyliksi. Sitä on pidetty karkeana, hävyttömänä kirosanana. Samalla on paheksuttu nuorisoa, joka viljelee vittua vastuuttomasti, välimerkinomaisesti.

Vaikka journalistit välttelevät vitun vilauttamista, täysin käyttämättömäksi vittu ei jää. Arkistojen kaivelu osoittaa, että vittua käytetään erityisesti sitaateissa.

Niin vitun valintaa kuin muutakin kielenkäyttöämme ohjaavat monenlaiset normit, myös tabunormit. Tabut liittyvät esimerkiksi uskontoon ja seksuaalisuuteen. Osin normit ovat tekstilajisidonnaisia: pääkirjoitukseen vittu ei sovi, mutta pakinaan voi hyvinkin sopia.

Kielentutkijalle voimasanat ovat herkkua. Vitun tutkiminen avaa näkymän yhteisöjen salattuihin arvoihin. Kielitieteilijä **Eero Voutilainen** on kirjoittanut *Helsingin Sanomissa* 2008, että kiro sanoilla on vahva sosiaalinen merkitys. ”Niillä ilmaistaan erityisesti yhteenkuuluvuutta tai eroa jostakin ryhmästä.” Vitun vahtiminen ja välttely sekä välttelyyn opastaminen ovat vallankäyttöä.

Vitun rumuus ei ole sanassa eikä sen käytöissäkään, se on korviemme välissä, jos jossakin. Ehkä vitun voisi journalismissakin rohkeasti paljastaa, kun hetki on otollinen? Jos vittu on pantu pannaan, kysykäämme ainakin, kuka on pannut ja miksi.

Journalismin tehtävä on erilainen kuin esimerkiksi bentsodiatsepiineillä. Joskus ilmastonmuutokseen liittyvät uutiset nyt vain ahdistavat. Joskus ne ärsyttävät, koska ne menevät ihon alle, kun ne liittyvät esimerkiksi kulutukseen. Se on silloin sen nimenomaisen tiedon ominaisuus, eikä journalismi voi lähteä veivaamaan asiaa iloisemmaksi. Ahdistavathan sotauutisetkin.

Toimittaja Hanna Nikkanen  
Hyvän sään aikana -verkkajulkaisussa  
2. lokakuuta

Ehkä on niin, että ilmastonmuutos ei herätä kaikissa tunteita, koska asia jää etäiseksi. Minäkin olen matkustanut raportoidaan kaukaiselle saarelle, vaikka maailmassa on alueita, joilla ilmasto lämpenee jopa kaksi kertaa nopeammin kuin muualla. Sellainen alue on Suomi.

Toimittaja Sami Sillanpää  
Helsingin Sanomien Kuukausiliitteessä  
6. lokakuuta

Kevään eduskuntavaaleissa media on myös paljon vartijana. Miten ilmastonmuutos nousee vaalitentteihin, kun yhdeksän puheenjohtajan päässä pyörivät, jos rehellisiä ollaan, työllisyysaste, ansiotulojen verotus, perhevapaat, sosiaaliturvan uudistus, Nato tai maahanmuutto? Itsetutkiskelun paikka monessa toimituksessa.

Toimittaja Eeva Lehtimäki  
MTV Uutisten kolumnissaan 8. lokakuuta

Jos on niin, että olemme ihmiskunnan suurimman kysymyksen äärellä, niin journalismin pitää pysyä relevanttina lukijoille. Ja se ei pysy sinä, jos journalismi ei joka asiassa huomioi tätä kysymystä.

Päätoimittaja Riikka Suominen  
Vihreän Langan Puhekupla-podcastissa  
9. lokakuuta

uusiin tehtäviin



KUKA?

**Minna Holopainen**, 53, on aloittanut lokakuun alussa STT:n vastaavana päätoimittajana. Holopainen on työskennellyt STT:ssä vuodesta 1997 eri tehtävissä, muun muassa toimittajana, uutispäällikkönä ja toimituspäällikkönä. Vuodesta 2010 Holopainen on ollut uutispäätoimittajana. Ennen STT:tä hän työskenteli Ylessä ja Helsingin yliopiston tiedotustoimistossa. Koulutukseltaan hän on valtiotieteen maisteri pääaineenaan poliittinen historia.

# Uutisinnostujan unelmapaikka

**Tuleeko STT:n uutistoiminta johdollasi muuttumaan?**

Aika näyttää. Olen vetänyt jo 12 vuotta STT:n uutistoimistusta, joten kukaan ei varmaan odota suurta suunnanmuutosta sen takia, että siirryn vastaavaksi päätoimittajaksi. Meillä on käytössä yhä parempaa analytiikkaa, jota voimme käyttää kehitystyössä yhdessä asiakkaiden kanssa.

**Millainen haluat roolisi olevan?**

Toimittajamme ovat toivoneet, että pysyisin lähellä arkista uutistyötä, enkä itsekkään halua karata lasiseinän taakse. Pieni etäisyys on hyvä olla, mutta eiköhän minut jatkossakin löydä toimituksen keskeltä. Utelias ihminen ei pysy kokonaan uutisista erossa.

**Miten STT:n hallitus on evästänyt sinua?**

Ei millään tavalla. Kiitän hallitusta luottamuksesta. Kesällä keskusteltiin paljon siitä, kun STT:lle valittiin all male board, mutta sujuvasti he nimittivät naisen päätoimittajaksi.

**Edeltäjäsi Mika Pettersson oli myös STT:n toimitusjohtaja.**

**Tarjottiinko sinulle vastaavaa kaksoisroolia?**

Hallitus tunnusteli kiinnostustani tehtävään, mutta molemmat olimme sitä mieltä, että tilanteessa, jossa STT:n talous pitää vakauttaa, on parasta olla erikseen ihminen, joka keskittyy täysillä siihen.

**”STT:lle valittiin all male board, mutta sujuvasti he nimittivät naisen päätoimittajaksi.**

**Mitä asioita painotat päätoimittajana?**

Merkittävyttä ja hyödyllisyyttä asiakkaille ja yhteiskunnalle. Samaan aikaan haluan löytää uusia keinoja työn hallittavuuteen ja työssä jaksamiseen. Meidän täytyy yhdessä miettiä, mitkä ovat parhaat tekemisen tavat: Missä asioissa uutistoimistossa voi tehdä etätöitä? Millaiset sisäiset viestintäkeinot toimivat? Mitä asioita voi jättää tekemättä?

**Valtio myönsi toukokuussa STT:lle 1,5 miljoonan euron**

**kertaluonteisen tuen. Pysyykö STT tekemään riippumatonta journalismia?**

Ehdottomasti. Vaikka yksittäisissä tilanteissa poliitikko voi olla tyytymätön journalismiin, valtaosa poliitikoista arvostaa riippumatonta journalismia ja meitä tuetaan nimenomaan siksi.

**Sanoma osti kesällä enemmistön STT:n osakkeista. Miten se on vaikuttanut uutistoimiston toimintaan?**

Epäselvän kauden jälkeen meillä on nyt selkeä pääomistaja. Sanoma on osoittanut vahvaa sitoutumista STT:n kehittämiseen.

**Olet työskennellyt STT:ssä 21 vuotta. Mikä on parasta STT:ssä työskentelyssä?**

Uutiset ja ihmiset, joiden kanssa niitä tehdään. Jos innostuu joka päivä uutisista, uutistoimisto on unelmapaikka.

**Mitä teet vapaa-aikanasi?**

Pidän esimerkiksi melomisesta, ratsastamisesta, sukuhistorian kaivelusta, mökkeilystä ja matkustamisesta, mutta olen hyvä myös kokonaan nollaamaan ja olemaan tekemättä mitään.

**Janne Salomaa**

SATTUU TAPAHTUU



## Yksi kysymys unohtui

**K**evättalvella 2005 puhelimeni soi. Vaalikausi oli puolivälissä, ja olin keksinyt pyytää pääministeri **Matti Vanhaselta Suomen Kuvalehteen** vähän perusteellisempaa haastattelua. Pian sihteeri **Ritva Larilahti** soitti ja kertoi, että haastattelu järjestyisi.

”Ajattelimme, että voisit tulla Vanhasen kotiin Nurmijärvelle. Siellä saisi erilaisia kuviakin”, hän ehdotti.

Innostuin heti. Tiesin miten ylpeä Vanhanen oli omin käsin rakennetusta talostaan. Arvelin, että siellä haastattelu sujuisi rennommin kuin virallisemmassa ympäristössä.

Tapaaminen sovittiin maaliskuiseksi maanantaiksi. Perjantaina, kun haastatteluun oli enää pari päivää, Larilahti soitti kuitenkin uudestaan. Kovasti valitellen hän sanoi, ettemme voisikaan mennä kotiin. Se ei kuulemma ollut kuvauskunnossa.

Hiukan ihmettelin, mitä kodille oli yhtäkkiä tapahtunut, mutta sysäsin ajatuksen pian mielestäni. Larilahdella oli nimittäin uusi ehdotus: menisinkin Vanhasen kanssa Luukin ulkoilualueelle hiihtämään. Juttutuokio olisi sitten lenkin päätteeksi.

Sovittuun aikaan odottelin Vanhasta Luukin parkkipaikalla. Kiersimme kymppin lenkin, **Peter Jansson** kuvasi hiihtävää pääministeriä, ja sitten menimme haastatteluun varten varattuun kotaan.

Juttelimme toista tuntia, nauhuri pyöri, ja haastatteluun saatiin kelpo ainekset. Vain yksi asia unohtui. En muistanut kysyä, miksi tapaamispaikkaa oli viime hetkellä pitänyt vaihtaa.

Parin viikon päästä olin ajamassa töistä kotiin ja avasin autoradion. Siellä kerrottiin, että Vanhaset hakivat eroa, ja **Merja Vanhanen** oli muuttamassa pois.

**Tuomo Lappalainen**

KIRJOITTAJA ON KANAVAN TUOTTAJA JA SUOMEN KUVALEHDEN TOIMITTAJA.

**KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.**





**Vapaa agentti.** Lontoossa jalkapallotoimittajana työskentelevän Lari Seppisen työssä parasta on vapaus suunnitella itse työnsä rytmi ja sisällöt.

# Tehtävä Lontoossa

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • TESSA OKSANEN, KUVA

23-vuotias Lari Seppinen välittää englantilaisen jalkapallon tapahtumia suomalaisille penkkiurheilijoille.

**S**uomalaisen penkkiurheilun erikoisuuksiin kuuluu se, että täällä seurataan erityisen innokkaasti englantilaista jalkapalloa. Sitä seurataan niin paljon, että *Urheilulehdellä* (entisellä *Urheilusanomilla*) on jo pitkään ollut Lontoossa oma jalkapallokirjeenvaihtajansa.

Syksyllä pestissä aloitti 23-vuotias **Lari Seppinen**. Myllykosken Pallon mies tulkitsee vähintään seu-

raavan vuoden ajan suomalaiselle lukijakunnalle, mitä Liverpoolin vastaprässi, Valioliigan rahavirrat ja **Teemu Pukin** fyysinen ylivoima merkitsevät.

Seppinen kertoo, että lehdestä soitettiin ja tarjottiin pestiä.

"Ilmeisesti he pitivät jutuistani", Seppinen sanoo.

Tampereella journalistiikkaa opiskellut toimittaja on kirjoittanut muun muassa *Kainuun Sanomiin*, *Hämeen Sanomiin* ja lukuisille jalkapallosivustoille. Free-sopimuksella palkattu Seppinen tuottaa nyt Lontoosta *Urheilulehden* lisäksi säännöllisesti sisältöä myös

*Ilta-Sanomiin* ja *Helsingin Sanomiin*.

"Suomi futismaana ei varsinaisesti avaa portteja."

"Yhteydenottoja joutuu lähettämään Valioliigaseuroihin uudestaan ja uudestaan. Juttujen saaminen on joskus pitkä prosessi", Seppinen sanoo.

**SEPPINEN ON UNELMATYÖSSÄÄN**, kirjoittamassa intohimostaan jalkapallosta.

"Futisihmisenä on nautittavaa päästä näkemään ja välittämään paikallista, suuren jalkapallomaan lajikulttuuria. Sosiaalisissa tilanteissakin pääsee aina alkuun, kun

kertoo kirjoittavansa jalkapallosta. Siitä voi puhua kaikkien kanssa."

Jalkapalloihmiselle brittiläisten lehtien lukeminen voi olla jo juttujen määrän vuoksi täräyttävä kokemus.

"Täällä futisjournalismi on viihteellisempää, enemmän suurelle yleisölle tehtyä", Seppinen arvioi.

"Journalismi Englannissa on herkemmin kanta-aottavaa, myös jalkapallojournalismi. Pelillisiin asioihin tartutaan tiukasti. Kannanotoissa ulkomaalaispelaajien määrään voi lukea myös maahanmuuttovastaisuutta, varsinkin nyt, kun Brexit kärjistää näkemyksiä." ●

## Sukkakeikalla

**I**kinä ei ovikellon painaminen ole tuntunut niin hankalalta. Hikoilin turkulaisen kerrostalon rappukäytävässä ja pelkäsin kuollakseni. Sormet tärisivät, kun painoin kelloa. Yhtenä **Jouko Lehtolan** kontaktikuvauskurssin tehtävänä oli käydä kuvaamassa kolmen tuntemattoman ihmisen kodissa. Eteisestä kuului jo askeleita.

Mies avasi oven, esitin asiani, miestä ei kiinnostanut yhtään osallistua, mutta hän kuitenkin päästi kotiinsa ja katosi saman tien keittiöön. Jäin olohuoneeseen seisomaan joksikin aikaa. Kuvasin paniikissa verhoja. Sitten mies kysyi, haluaisinko kahvia. Istuim-



LAURI ROTKO lauri.rotko@gmail.com KIRJOITAJA ON HEINOLASSA ASUVA FREELANCEVALOKUVAAJA.

**”Miestä ei kiinnostanut yhtään osallistua, mutta hän kuitenkin päästi kotiinsa.**

me, joimme ja hän kertoi puoli tuntia elämästään. Lopuksi otin hänestä kuvia ja erosimme hyvällä tuulella.

Kun haluat tietää, millaisia ovat yhteiskuntamme pohjavireet, kysy valokuvaajalta. Miksikö? Koska hän on käynyt monessa kodissa juttelemassa. Tällaisia keikkoja sanotaan sukkakeikoiksi. Termi tarkoittaa sitä, että kun kuvaaja

menee toisen ihmisen kotiin, hänen alueelleen, hän ottaa kenkensä pois. Ja juo kahvit, jos tarjotaan. Termin isä on valokuvaaja **Timo Jakonen**.

Olen ottanut kenkäni pois muun muassa opiskelijan, hiihtäjän, muusikon, duunarin, toimitusjohtajan, ministerin, huumenuoren, vanhuksen, entisen rikollisen, pian kuolevan, poliisin, maanviljelijän

ja näyttelijän kodeissa.

Olen kuvattavien mielestä varmasti hyvä kuuntelija. Kysyn muutamana kysymyksen ja annan heidän puhua. Todellisuudessa mietin kuumeisesti miten hoidan kuvauksen siten, että saavutettu luottamus kantaa ja miten saan kuvat onnistumaan teknisesti. Vaikka osa kuvausten kohteiden puheista on mennyt tämän päällekkäisen ajatustyön vuoksi ohi, on osa vaikuttanut minuun pysyvästi. Koen kiitollisuutta siitä, että olen saanut kuulla työssäni niin monen erilaisen ihmisen mielipiteitä ja ajatuksia.

Somesta saa helposti sen käsityksen, että maailma on tullut hulleksi ja kaikki järkevä keskustelu on mennyt johonkin kaappiin piiloon. Voin sukkakeikkojen veteraanina sanoa, että tämä ei pidä paikkaansa. Ihmiset ovat pääosin erittäin kilttejä, järkeviä, ystävällisiä ja tahtovat toisille hyvää.

**Sanomalehti Keskipohjanmaa** on seitsemän kertaa viikossa ilmestyvä Keski-Pohjanmaan talous- ja kulttuurimaakunnan ykköslehti, joka tavoittaa yli 80 000 lukijaa Kokkolan, Pietarsaaren ja Ylivieskan markkina-alueilla. Lehden päätoimipaikka on Kokkolassa.

Keskipohjanmaa-lehti kuuluu KPK Yhtiöihin (Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj) joka on vuonna 1917 perustettu perinteikäs, rohkeasti uuteen suuntaava media-alan konserni. Konserni harjoittaa julkaisutoimintaa kymmenen lehden sekä niiden verkkopalveluiden voimin. Konsernin liikevaihto on noin 30 Meur ja henkilökunnan määrä noin 230.

Etsimme

## PÄÄTOIMITTAJAA

Sanomalehti Keskipohjanmaalle nykyisen päätoimittajamme siirtyessä eläkkeelle.

Vastaat lehden sisällöstä sekä konsernin kaikkien lehtien sisällöntuotannon kehittämisestä ja yhteistyöstä. Olet konsernin johtoryhmän jäsen.

Sinulla on mielellään ylempi korkeakoulututkinto, omaat vankan journalistisen kokemuksen ja olet tuloshakuinen johtamisen ammattilainen. Sinulla on näkemystä sekä sanomalehden että digitaalisten sisältöjen kehittämisestä.

Olet valmis edustamaan ja toimit luontaisesti maakunnallisten sekä alan valtakunnallisten verkostojen kautta.

Tarjoamme sinulle mielenkiintoisen ja itsenäisen tehtävän sekä näköalapaikan maakuntaan ja media-alan konsernissa, jossa perinteiden ja uuden yhdistäminen on kunnia-asia.

Lisätietoja antaa toimitusjohtaja Vesa Pihlajamaa (vesa.pihlajamaa@kpk.fi, 050 593 4373) ja hallituksen puheenjohtaja Mikko Luoma (mikko.a.luoma@gmail.com, 050 408 8023). Täytä hakemuslomake palkkatoiveineen ja liitä mukaan CV:si 4.11.2018 mennessä osoitteessa <http://www.kpk.fi/tyopaikat>.

Lisätietoja: <http://konserni.kpk.fi>





## Pätevä ja peloton taloustoimittaja

Toimittaja, valtiotieteen kandidaatti **Kristiina (Tiina) Hallman** kuoli 7. syyskuuta Helsingissä pitkäaikaiseen sairauteen. Hän oli syntynyt 18. maaliskuuta 1956 Kuopion maalaiskunnassa.

Tiina oli arvostettu taloustoimittaja. Peloton ja utelias kirjoittaja sai keskeisen roolin Suomen pörssijournalismissa jo 1980-luvun puolivälissä.

Uransa Tiina aloitti Yleisradiossa 1970-luvun lopulla. *Talouselämään* hänet palkattiin vuonna 1985. Vuonna 1989 hän siirtyi *Kauppalehteen*, josta hän jäi eläkkeelle 2017.

Tiina oli kantava voima yhteisöissä, joihin hän kuului. Hän oli rauhanliikkeen aktiivi ja kirjoitti 1986 Sadankomitean historian *Tottelisinko?* Järjestön varapuheenjohtajana hän toimi 1985–1992.

Hän tutki ja kirjoitti naisnäkökulmasta Hallmanin kauppiasuvun historiaa ja oli mukana



järjestämässä suvun kokoontumisia.

Taloustoimittajat ry:n kunniajäsenen arvon hän sai ansioistaan johtokunnan puheenjohtajana 1996–1998 ja historiatoimikunnan jäsenenä 2013–2018.

Tiina perusti perheen 1990-luvun lopulla ja sai kaksi tytärtä. Koti, lapset, eläimet, suku ja paluu kesänviettoon kotiseudulle Savoon olivat hänelle siitä eteenpäin yhä tärkeämpiä.

**Kustaa Hulkko**  
YSTÄVÄ JA TYÖTOVERI  
**Nenne Hallman**  
SISAR JA KOLLEGA

## Jäimme Kaisulle velkaa

Kulttuuritoimittaja, yhteiskuntatieteiden maisteri **Kaisu Mikkola** kuoli 30. syyskuuta Oulussa, missä hän oli syntynyt 5. maaliskuuta 1942.

Rakkaasta esimiehestämme ja työtoveristamme pitäisi piirtää monta erilaista kuvaa, jotta hänen ominaislaatuensa toimittajana ja ihmisenä pääsisi oikeuksiinsa. Kulttuuripersoonaa Kaisu tietysti oli, jos kuka. Hän heittäytyi mukaan mitä hulluimpiin projekteihin eikä pelännyt ottaa kantaa, kun näki siihen aiheutta.

Kaisulla oli taito kannustaa, yhtälailla opastaa vielä eläkkeelle jäämisensä jälkeenkin. Hän hallitsi julkisuuspelit ja teki uralaan paljon näyttäviä maaleja. Mistä "Vanha rouva" kiinnostui, siitä tuli tapaus, ja ellei tullut, hän painoi päälle niin kauan, että tuli.

Nuoret kollegat muistavat Kaisusta pehmeitä, mukavia juttuja. Hän oli hyvin ajassa mukana ja tiesi kertoa henkilökoh-



taisia muistoja asioista ja tapahtumista, joista muut olivat vain lukeneet. Monet meistä hän asetti ruotuun vaikka huikkaamalla kesken kiireen, että "tilaatko minulle taksin". Emme panneet pahaksemme, sillä tunsimme esimiehemme.

Muutama viikko ennen poismenoaan hän kertoi puhelimesa vihdoinkin tehneensä henkisesti tilit *Kalevan* kanssa selviksi. Ei se ihan niin mennyt. Me kaikki jäimme Kaisulle velkaa.

**Kari Karemo, Sirpa Heikkinen, Esko Aho ja Eeva Kauppinen**  
KAISUN PITKÄAIKAISET TYÖTOVERIT KALEVAN KULTTUURITOIMITUKSESTA

## Helsingin Sanomien Säätiön innovaatiokilpailu

# Uutisraivaaja



Välitätkö tiedosta?  
Uudista tiedonvälitystä.  
Osallistu ideallasi.

Kuinka sinä kehittäisit journalismia tai tiedonvälitystä?  
Osallistu ideallasi! Voittaja saa jopa  
**250 000** euroa kehitysrahaa.  
Hae viimeistään 31.1.2019.

[uutisraivaaja.fi](http://uutisraivaaja.fi)



HELSINGIN  
SANOMAIN  
SÄÄTIÖ



**Tulevaisuutta etsimässä.** Media-alan opiskelijat Roosa Savo (vas.), Krista Kierikka ja Johannes Rovioma osallistuivat Helsingin Lasipalatsissa järjestettyyn Journalismiin päivään.

# Isojen kysymysten äärellä

MANU MARTTINEN, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVA

Alan opiskelijoilta kiinnostivat Journalismiin päivässä kuvat, vuoropuhelu ja rakentava journalismi.

**H**elsingin Lasipalatsissa 12. lokakuuta järjestetty Journalismiin päivä keskittyi isoihin teemoihin: ilmastomuutokseen, totuuteen ja alan uhkakuviin. Tapahtumaan osallistui panelistit ja järjestäjät mukaan luettuna noin 450 ihmistä.

*Journalisti* kysyi kolmelta alan opiskelijalta, mitä heille jäi päivästä käteen.

Tampereen yliopiston opiskelija **Johannes Rovioma**, 27, on käsitellyt toimittajana isoja aiheita, kuten ilmastomuutosta, rauhaa ja tasa-arvoa. Hän on yksi ilmastomuutokseen keskittyvän Hyvän sään aikana -verkkosivuston perustajista ja oli mukana saman nimisen tietokirjan toimittamiskunnassa.

Roviomaata puhutteli eniten valokuvaaja **Touko Hujasen** osuus kuvajournalismikeskus-

telussa. Hujanen kertoi ”taiteilijuudesta”, siitä miten valokuvaaja voi työllistää itsensä omilla kuvausprojekteilla.

”Hänen esityksensä oli erinomainen muistutus siitä, että elämäniloa ja huumoria ei saa koskaan unohtaa tässä työssä. Uskon, että Hujanen sai ihmiset paremmin liikkeelle kuin se palohälytin.”

Rovioma viittaa palohälytykseen, joka keskeytti tapahtuman hetkeksi iltapäivällä.

**HELSINGIN YLIOPISTOSSA** viestintää opiskeleva **Roosa Savo**, 23, suhtautuu alan tulevaisuuteen pelon sekaisella toiveikkoudella. Hänen seuraava tavoitteensa on päästä kesätoimittajaksi. Tulevaisuudessa hän haluaisi suuntautua tiede- ja terveysjournalismiin.

”Päivästä jäi tosi positiivinen fiilis. Päällimmäisenä mieleen jäi Sitran järjestämä dialogi-työpaja, jossa meille opetettiin dialogia ryhmissä. Ohjauksen vaikutus

keskusteluun oli ihan älyttömän suuri: yleensä vahvat äänet dominoivat, mutta nyt keskustelu oli tasainen ja kaikki pääsivät ääneen”, Savo sanoo.

Savo nostaa esiin myös Vice-verkkomedian Pohjoismaiden päätoimittajan, joka kertoi keinoista nuorten yleisön tavoittamiseksi. Päätoimittaja **Isabella Hindkjær** muistutti, että jos haluaa tavoittaa nuoria, pitää palkata nuoria.

**TAMPEREEN YLIOPISTOSSA** visuaalista journalismia opiskeleva **Krista Kierikka**, 27, puolestaan kertoo uskovansa alan tulevaisuuteen ja perinpohjaisen journalismin kysyntään, vaikka alan ongelmat ovat viime vuosina korostuneet julkisuudessa.

Hänelle jäi päivästä päällimmäiseksi mieleen se, kuinka tärkeää on huomioida ilmastönäkökulma uutistyyssä ja kuinka rakentava journalismi voi nostaa esille keinoja ongelmien ratkaisemiseen. ●

## OTAVAMEDIAN YT-NEUVOTTELUT PÄÄTTYIVÄT, SANOMA MEDIA FINLAND JA AAMULEHTI ALOITTIVAT

Otavamedian Seura-mediaperheen yt-neuvottelut ovat päättyneet. Seura-perheeseen kuuluvat *Seura*, *TV-Maailma*, *Kotilääkäri* ja *Viva*.

Neuvottelujen seurauksena toimituksista vähenee viisi työntekijää, mutta suorat irtisanomiset vältettiin lähtöpaketeilla.

Viidestä yksi lähti omasta aloitteestaan, ja kaksi pääsee halutessaan eläkeputkeen. Lisäksi yhden työntekijän tehtävä muuttuu.

Sanoma Media Finland aloitti Suomessa yt-neuvottelut lokakuun puolivälissä. Yhtiö tavoittelee enintään 80 henkilön vähentämistä tai osa-aikaistamista nykyisestä 1750 työntekijästä.

*Helsingin Sanomissa* neuvottelut koskevat design- ja HSTV-osastojen toimituksellista henkilöstöä. Aikakauslehtipuolella kohteena ovat Sanoma Lifestylen ja Sanoma Kidsin kaikki henkilöstöryhmät pois lukien kaupallinen sisällöntuotanto -tiimi, SLS Studio -tiimi ja Sanoma Tekniikkajulkaisut Oy. Neuvottelut eivät koske *Ilta-Sanomia*.

Alma Consumer aloitti lokakuussa yt-neuvottelut *Aamulehden* toimituksessa. Ne koskevat yhteensä noin sataa henkilöä. *Aamulehden* henkilökunnan määrä voi vähentyä neuvotteluiden seurauksena enintään 17 henkilötyövuodella.

**Nina Erho**

LUE LISÄÄ: JOURNALISTI.FI

## LIITON HISTORIA JULKI

Journalistiliiton historiateos *Ei mikään yhden illan juttu* on julkaistu.

**Pirkko Leino-Kaukiais**en ja **Leena Riska-Campbellin** tekemä historia käsittelee liiton toimintaa vuosina 1921–2006.

Kirja on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäinen käsittelee ensimmäisen työehtosopimuksen aikaan saamiseksi tehtyä työtä ja toinen aikaa siitä eteenpäin aina vuosiin, jolloin Sanomalehtimiesten Liitto laajeni toimitus- ja ohjelmatyöntekijöiden järjestöksi.

Kirja julkistettiin Journalismiin päivässä 12. lokakuuta Helsingissä. Lisää teoksesta seuraavassa *Journalistissa*.

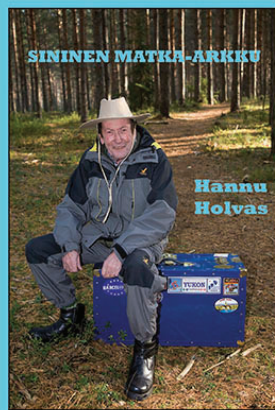
**Marja Honkonen**



Osta kerrankin hyvä kirja:

## Sininen matka-arkku

Lehtimiehen muistoja  
kaukaa ja läheltä



Kirjassa on 391 sivua reportterin  
työtä 40 vuoden ajalta.

Ympäri maailmaa ja Suomea.

Vain 30€ tekijältä noudettuna,  
postitettuna 40€.

Soita: Hannu Holvas 050 377 25 20.

Sähköposti:

[hannu.holvas@kolumbus.fi](mailto:hannu.holvas@kolumbus.fi)



KIRKKO HELSINGISSÄ  
KYRKAN I HELSINGFORS

*Haluatko viestiä hyvän puolesta?  
Neljä itähelsinkiläistä seurakuntaa etsii*

### viestinnän asiantuntijaa

pilotti- ja kehityshankkeeseen 1/2019–4/2020.

Lisätiedot ja sähköiset hakemukset, DL 31.10.: [evl.fi/rekry](http://evl.fi/rekry)



ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI  
ILMAN HAKUSANOJA,  
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.

[www.etsixpertti.fi](http://www.etsixpertti.fi)

Palveluksessasi yliopistot,  
tutkimuslaitokset ja



SUOMEN AKATEMIA

## Smartare. Snabbare. Smidigare. Svenskare.

Det är ledorden för Nyhetsbyrån SPT  
som är i starkt utvecklingsskede.

SPT söker nu en

### SAMHÄLLSREPORTER

som brinner för att bevaka rikspolitik och maktavare

### SPORTREPORTER

som är snabb och vig i både bevakning och språk

### ALLMÄNREPORTER

med nyhetsnäsa för allt intressant, främst på axeln Åbo-Helsingfors.

Som sökande brinner du för högklassig nyhetsjournalistik på svenska i Finland. Du har ett brett allmänt kunnande men besitter också specialkunskande inom olika områden. Du är flexibel, nyfiken och har språkkänsla. Dessutom älskar du att samarbeta och prestige är för dig ett obetydligt ord. Du tycker om att jobba med flexibla arbetstider. Arbetsorten är i första hand Helsingfors. Är du den vi söker? Din ansökan med cv sänder du till [par.landor@sptnyheter.fi](mailto:par.landor@sptnyheter.fi) senast 30.10.



KSF Media



Nyhetsbyrån drivs i regi av Svensk Presstjänst Ab. Intressenter är KSF Media, HSS Media samt Åbo Underrättelser. Bolaget ägs av mediernas samarbetsorganisation Svensk Presstjänst rf., som även handhar bland annat språkvård och fortbildningsverksamhet.

### Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE /  
TELEFONVÄXEL  
(09) 6122 330

#### POSTIOSOITE / POSTADRESS

Siltasaarenkatu 16,  
00530 Helsinki  
Broholmmsgatan 16,  
00530 Helsingfors  
PL 252, 00531 Helsinki /  
Box 252, 00531  
Helsingfors

#### SÄHKÖPOSTIT / E-POST

[info@journalistiliitto.fi](mailto:info@journalistiliitto.fi)  
[jasenasiat@journalistiliitto.fi](mailto:jasenasiat@journalistiliitto.fi)

#### VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR

[www.journalistiliitto.fi](http://www.journalistiliitto.fi)  
[www.journalistforbundet.fi](http://www.journalistforbundet.fi)

#### FINKA / A-KASSA

[www.finka.fi](http://www.finka.fi)  
(09) 8689 400



Suomen Journalistiliitto  
Finlands Journalistförbund

## JOURNALISTI

Journalisti Journalisten  
Suomen Journalistiliiton  
ammattilehti

94. vuosikerta 19. 10. 2018

### TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA  
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR  
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI/  
REDAKTIONSSSEKRETERARE  
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTAR  
Nina Erho 050 379 8155  
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT  
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTI  
[etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi](mailto:etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi)  
[fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi](mailto:fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi)

VERKKOLEHTI  
[www.journalisti.fi](http://www.journalisti.fi)

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR  
Jaicom Oy 03 4246 5383  
[journalisti@jaicom.com](mailto:journalisti@jaicom.com)

PAINO/TRUCKERI  
I-print Oy, Seinäjoki  
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)  
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE  
Suomen Journalistiliitto  
Finlands Journalistförbund  
09 612 2330, faksi 09 640 361  
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN  
ILMESTYMISSAIKATAULU

13/2018 aineisto 31.10.  
ilmestyy 9.11.



#### ILMOITUSMYNTTI:

[www.journalisti.fi](http://www.journalisti.fi) > ilmoittajille  
044 755 5002

VARAA ILMOITUSTILASI  
AJOISSA.

# Itsetutkiskelua miesten kesken

Vapaamuurareilla on myyttinen maine, vaikka kyse on järjestön mukaan miesten henkisestä kehittämisestä. Heikki Hakalaa siinä viehättää pysyvyys.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVA

**J**os erikoisen maineen tahtoo karistaa, rituaaliasu ei auta.

Siksi viestintäyrittäjä **Heikki Hakala** haluaa esiintyä vapaamuurariudesta kertovassa jutussa siviileissä – siitä huolimatta, että juuri rituaalit ovat toiminnan ydin.

Suomen suurloosin temppelistä Helsingin Ullanlinnasta löytyy kuitenkin sopivasti mystiikkaa, minkä järjestön viestintää tukevana yhteiskuntasuhteiden suurneuvojana Hakala toki arvaa.

Pimeää huonetta kiertää tuolirivistö. Pohjantähteä symboloivan spottivalon alla on alttari. Seinää koristaa suuri G-kirjain.

”Tunteiden opettaminen on hidasta, eikä se onnistu sanoilla. Symbolit ja rituaalit ovat tapa saada meissä aikaan muutoksia, jotka lisäävät kykyä ymmärtää itseä ja läheisiä”, Hakala selittää.

Rituaaleja voi Hakalan mukaan verrata itsetutkiskeluharjoituksiin. Ne ovat salaisia, jotta tekisivät ensikertalaisen lähtemättömän vaikutuksen.

**VAPAAMUURARIT** ON vuonna 1717 Englannissa perustettu veljeskunta, joka kertoo tarkoitukseensa jäsenten henkisen kehittämisen. Salaliittoteorioiden mukaan rapparit masinoivat maailmanhistoriaa tai ainakin Tampereen kaavoitusta.

Hakalan mielestä hyvä veli-verkostona toimiminen olisi aatteen vastaista.

”Jos tämä olisi sellainen, toiminta olisi kuollut ajat sitten. Hyvä veli-verkostossa ihminen käyttää ystävyyttä hyväkseen.”

Vapaamuurarit ei hyväksy jäsenikseen naisia, koska naisjäseniä ei ollut 300 vuotta sitten. Naiset hyväksyviä yhteisvapaamuurareitakin on, mutta ne loosit kuuluvat eri

verkostoon. Tasa-arvo-ongelmana Hakala ei asiaa pidä; naisillakin on järjestönsä, kuten Zonta-naiset ja soroptimistit.

Ja ehkä miesten kesken on helpompi itsetutkiskella?

”Ainakin toiminnan luonne muuttuisi merkittävästi”, Hakala vastaa.

**”Veljien apu on toveruutta ja kumppanuutta.”**

**AATTEET JA FILOSOFIA** ovat kiinnostaneet Hakalaa aina. Vapaamuurari hänestä tuli 34-vuotiaana. Lions Clubiakin Hakala kokeili, mutta kyllästyi päälleliimattuun jenkki-meininkiin.

Vapaamuurareissa Hakalaa viehättävät pysyvyys ja rauha. Jäsenasteikoilla eteneminen on hidasta.

”Täällä ajan mittayksikkö on vuosi. Se on osa opetusta.”

Journalistille vapaamuurarius ei Hakalan mielestä ole haitta. *Etelä-Suomen Sanomien* päätoimittajana hän kertoi toimitukselle asiasta avoimesti.

Muurariveljiä Hakala ei myönnä uutisoinnissa suosineensa. Pyydetty kyllä on. Silloin Hakala on nuhdellut kysyjää.

”Se olisi ollut niin vapaamuurari- kuin journalististen periaatteiden rikkomista. Siis kaksoisriike!”

Päätoimittajuus päättyi 2014 potkuihin. Nyt Hakala on yrittäjä. Rikasta viestintäkonsulttia veljet eivät ole hänestä tehneet. Seuraa ja iloa heistä on ollut.

”Veljien apu on toveruutta ja kumppanuutta.” ●







## VAPAAALLA

### HEIKKI HAKALA

- 59-vuotias viestintäyrittäjä ja Etelä-Suomen Sanomien entinen päätoimittaja.
- Vapaamuurarien Suomen suurloosin yhteiskuntasuhteiden suur-neuvoja, lahtelaisen Tehi-loosin jäsen ja mestarimuurari.
- Toiminut myös Päätoimittajien yhdistyksen puheenjohtajana.
- Harrastaa oopperaa ja ruuanlaittoa. Asuu Tampereella.

◀ **Opetuksen tila.** Vapaamuurarien temppelit ovat aina samanlaisia, Heikki Hakala kertoo. Lattian mustavalkoruudukko symboloi elämää ja kuolemaa. Katossa ledit muodostavat tähtitaivaan.



